

Ծանոթագրութիւնք

Այս հաստիքի նյութերը ներկայացված են հիմնականում երկու բաժնով՝ Արցախ (Լեռնային Ղարաբաղ) և Սյունիք (Ջանգեղուր)։ Լեռնային Ղարաբաղի հերթափները գերազանցապես Մ. Ն. Առաքելյանի գրառումներն են, որ նա կատարել է 1960-ական թվականներին Ստեփանակերտի, Մարտակերտի, Մարտունու և Հաղբուքի շրջաններում։ Նաև նաև մի քանի գրառումներ՝ կատարված Ա. Ս. Ղազիյանի կողմից։ Վերահիշյալ գրառումները բանալուսական տեսակետից արժեքավոր են՝ պահպանված են առաջողների լեզվաբարբառային և սեական յուրահատկությունները։ Բաղմակողմանիորեն ներկայացված են նաև հերթափի ժանրի տարատեսակները։

Ջանգեղուրի ազգագրական շրջանի հերթափների մի մասը Սնրո Խանզադյանի գրառումներն են՝ կատարված 1937—1940 թվականներին։ Գրառումների մեջ կան գրական լեզվով պատումներ, որ թողնված են անփոփոխ։ Ջանգեղուրի հերթափների մյուս մասը Մուշեղ Գևորգյանի գրառումներն են, որ նա կատարել է 1967—1969 թթ., Վերհիշելով 1917—1920 թթ. որոշակի առաջողներից լսած հերթափները։ Բանահավաքը օժտված է լավ հիշողությամբ և վերարտադրելու կարողությամբ և կարողացել է պահպանել հերթափների լեզվա-բարբառային և գեղարվեստական-արտահայտչական յուրահատկությունները։

Մեղրիի և Սիսիանի հերթափները զետեղված են հաստիքի «Հավելված» բաժնում, որովհետև այդ շրջանները թեև տեղիտորիալ առումով Ջանգեղուրի մեջ են մտնում, բայց լեզվով-բարբառով և ազգագրական հատկանիշներով դանաղանվում են։ Մեղրիի հերթափները գրի է առել Ջարեհ Տեր-Մինասյանը՝ վերհիշելով անցյալում լսած հերթափները, իսկ Սիսիանի հերթափները գրի են առել Ա. Մ. Նազիյանը և Վ. Շ. Սահակյանը 1967 թ. Ջանգեղուրի բանալուսական խմբարկովի ընթացքում։

Մանոթագրությունների մեջ օգտագործված ԲԱ համառոտությունը նշանակում է հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի բանալուսական արխիվ։

ԱՐՑԱԽ (ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂ)

1. ԼՈՒՍ ՆԱՆ ՄԹՆՆ ԱՇԽԱՐԽՆՆ

(էջ 11)

Տպագրվում է առաջին անգամ։ Գրի է առել Միքայել Սոսքելյանը 1963 թ. Նույսին, Ստեփանակերտում։ Պատմել է Գրիշա Վահանյանը։ Առաջողի մասին բանահավաքը թողել է ուսյն ժաննությունը։

«Վահանյան Գրիշան թուղթառու է, 53 տարեկան, կիսազրազետ: Մինչև 1951 թ. ապրիլ է Մարտակերտի շրջանի Ներքին Հռոտթաղ գյուղում, 1952 թ. տեղափոխվել է Ստեփանակերտ: Այլ տեղեր չի բնակվել:»
Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

2. ՕԽՏԸ ԱԽՊՈՐ ՄԵՆ ՔՈՒՐԸ

(էջ 16)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1953 թ. փետրվարին, Բաքու քաղաքում: Պատմել է Եկատերինա Հարությունյանը:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքն առաջողի մասին թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Եկատերինա Հարությունյանը, Ստեփանակերտի շրջանի երամբ զյուզից: Գիտե հրաշապատում շատ հեքիաթներ ու զրույցներ... Անգրագետ է, 57 տարեկան: Հեքիաթը լսել է գյուղում:»

3. ՕԽՏԸ ՔՈՒՐ

(էջ 18)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1955 թ. փետրվարին, Բաքու քաղաքում: Պատմել է Եկատերինա Հարությունյանը:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

4. ԿՈՌԵԼ ԿՏՐԱՍ ԱՆՃԻԳՏԸ

(էջ 21)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. օգոստոսին, Դաշքուպատում: Պատմել է Ասողիկ Առաքելյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

5. ԸՆԵԱՐՔԸՆՍ ԱՄԵՆԱՔԱՆԵՐԻ ՊԵՆԸ

(էջ 24)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշքուպատ գյուղում:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Ասողիկ Առաքելյանը: Մեկել է 1887 թ. Ստեփանակերտի շրջանի Խնկրիտուն գյուղում: Անգրագետ է, թուղթառու: Մինչև 1921 թ. ապրիլ է ծննդավայրում, 1922—1923 թթ.՝ Խույն շրջանի Ղշաղ գյուղում, 1924—1959 թ.՝ Դաշքուպատում: Աշխատել է հիշյալ գյուղերի միտաքաղաքործարաններում, Դուշքուպատի գորգագործական արտելում: 1960 թ. մինչև հիմա ապրում է Բաքվում: Ավելի շատ գիտե առաժ-առաքվածքներ...»:

6. ԹԱ ԽԵ ՆՈՒԿԱՆԸՆԸ ՄԵՆԸՂՈՒՑԵՑՑԵՆ

(էջ 28)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Գրիգոր Սաղաթյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

7. ԹԱ ՀՈՒՆՑ Ա ՉՈՐԱՆԸ ԹԱՔԱՎԵՐԵՆ
ԸՆՃԸԿԱՆՆ ՕՋՈՒՄ

(էշ 30)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

8. ԷՐԿՈՒ ԱՆՊԸՆԻ

(էշ 38)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Բալլուշա գյուղում: Պատմել է Նույն գյուղացի Վաղարշակ Գանիկյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

9. ԿՈՐԹ ԱՆՊՈՐ ԿՈՐԹ ՓՈՒՐԸ

(էշ 42)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Քաչիկ Հարությունյանը 1964 թ. մայիսին, Մարտակերտի շրջանի Քուլատակ գյուղում: Առաջող անհայտ է:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

10. ԸՆԿԱՐՓՈՒՄԸՍ ԱՄՄԸՆԸ ՀԻՋ ՈՒՐԱՆ ՏՐԵՆԱՎԱ Ա ՓՅՈԱՄ

(էշ 45)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Խնկրիստան գյուղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Փառանկեմ Ղազարյանը՝ բնիկ խնկրիստանցի, 42 տարեկան, կիսազրազեա, միշտ ապրել է գյուղում»:

11. ԼՈՂՄԱՆԻՆ ԴԱՐԴՈՒ ՎԱ ԿՑԱՄ

(էշ 48)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Գևորգ Օհանյանը, բնիկ ստեփանակերտցի, 76 տարեկան, թուլակառու, կիսազրազեա: 1914—1924 թթ. ապրել է Բաքվում, մեացած տարիներին՝ Ստեփանակերտում (Նախկին Խանքենդի)»:

12. ԹԱ ՀՈՒՆՑ ԸՐՍԱԹԵ ՂԱՄԱՆ՝ ՓԱԴ ՏՐԵՆՈՒՎ

(էշ 52)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1963 թ., Ստեփանակերտում: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Գապարյան Եսարեն, բնիկ զավախանցի (Մարտունու շրջան), արհեստավոր, մոտ 40 տարեկան, կիսազրազեա: Ապրում է Ստեփանակերտում»:

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1963 թ., Ստեփանակերտում: Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմել է Հրայրյա Բեղլարյանը: Մոտ 35 տարեկան է, աշխատում է Ստեփանակերտի ժող. ստեղծագործության մարզային տանը, իրեն մեթոդիստ: Սովորում է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի լեզվագրական ֆակուլտետի հեռակա դասնում: Բանահյուսական նյութեր հավաքելուց բացի, ստեղծագործում է: Ունի բանաստեղծությունների մի ապագիր ժողովածու: Հեքիաթում ուղագրավ է տեղանագրական ձևերով թելեր ներկելու, կողովներ գործելու սովորությունը, որոնք Ղարաբաղում ու նրա մոտակա հանգրվան բնակավայրերում պահպանվել էին մինչև վերջերս: Պատմողը վկայում է, որ լսել է գրի ու գրականության հետ կապ չունեցող մեծ մարդկանցից»:

14. ՀՈՐԸ ՈՒ ՄՈՐԸ ԵՄԵՈՂ ՅՂԱՆ

(էջ 57)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. հուլիսին, Ստեփանակերտում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Պատմել է էդիկ Միրզոյանը:

15. ԵՆԵՂ ՎԵՐՑԱԿՈՒ ԿԱՊԱՆ ԸՆԺԵԿԱՆԸ ՆԱՂԸ

(էջ 60)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում: Բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմել է Փառանձեմ Ապրեյանը: Անգրագետ է, մոտ 60 տարեկան: Ենվել է Ստեփանակերտի շրջանի Բալլուշա գյուղում: 40 տարի առաջ ամուսնացել ու տեղափոխվել է Դաշրուլազ, ուր ապրում է մինչև այսօր (այլ տեղեր չի ապրել):

Հետաքրքիր է հեքիաթը պատմելու առիթը: Մի քանի գյուղերում վատ տնտեսուհու մասին սովորաբար ասում են. «Տենը վերցնակու վա կապալ» (ամեն ինչ վատնել է, ոչինչ չի թողել): Այսպես ասվում է նաև գյուղի վատ ղեկավարի մասին («Տենը վերցնակու վա կապալ»): Երբ մեկի նկատմամբ նույնը կրկնեցին, Փառանձեմը ինձ հարցրեց, «Թե՛ լսե՛լ եմ, արդյոք «Տենը վերցնակու կապած ընձեղկանը նաղլը»: Այս հեքիաթը շատ է տարածված ու շատերն են պատմում տարբեր փոփոխակներով, բայց գիտավորյալ առաջի, որ լեմ լսել: Սա էլ առիթ եղավ, որ ես չկտի պատմել ու պարզվեց, որ վերահիշյալ դարձվածքը անմիջապես կապ ունի նույն հեքիաթի հետ»:

16. ՍՈՎԴԱՅՍԱՐՆԵ ՆԱՂԸ

(էջ 64)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1960 թ. Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում, Աննա Մուսայիլյանից: Բանահավաքը հեքիաթի առթիվ թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «Այս հեքիաթը բազմիցս լսել եմ գեղ մտնելուց»:

Առաջին անգամ պատմել է համադրույաքի Հերիք Բաբայանը (Քոռ Հիւսիսնց Հե-
րիքը): Նոր նա սկսում էր պատմել, բոլորը համաքվում էին և լարված ուղադրու-
թյամբ լսում: Ընդունված սովորության համաձայն, ձմեռվա երկար գիշերներին
կանայք ու երեխաները (սակավ դեպքերում նաև տղամարդիկ) համաքվում էին
բակնեում պատրաստված թոնրատները, արեխները կամ կոշիկները հանում, նստում
ու սոթերը տաքացնելու համար զուլպաներով կախում թոնրի մեջ, սկսում պատմել
ամեն մեկն իր իմացած հեքիաթը կամ զրույցը: Նվ իրար էին հաշորդում
«Օխար» ոչափա, «Հանգլի-Ջրանգլի», «Պընլ արպեր» նաև խընլուք արպերը,
«Թարավըրեն իրնք տղան», «Թարավըրենն քառասուն տղան», «Թալալ ար-
պերը», «Իրնք քուր» հեքիաթները: Սրանց մի մասը հետագայում հաղողվեց զրի
առնել, բայց մեծ մասը նույն ողջ մնացած կանանցից ու մեկը լկարողացավ
վերհիշել: Հատկապես շատ էի ուզում նորից լսել ու զրի առնել «Մովղաթյարեն
նաղլը», բայց «Հերիք» հասինա վաղուց արգեն տեղափոխվել է Մամարզանդ ու
տարում է արևտեղ: Նրկար հարցութորեկց հետա պարզվեց, որ այդ հեքիաթը
հիշում է Հերիքին հասակակից կանանցից մեկը՝ Աննա Մուսայելյանը, որը,
հավանաբար, լսել է նրանից (նրանք իրար հետ շատ մոտ են եղել և աշխա-
տել են միասին): Պատմողն ինքը չի հիշում, թե ումից է սովորել:

17. ՇԱՀ-ՄՈՒՐԱԳԻՆՆ ԼԱՂԼԸ

(էջ 69)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ.
Հուլիսին, Գաշրուպաղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի
ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Գրի-
գոր (Կուրի) Աղաբայանը (Գաշրուպաղ դուլից), կուտնտեսական, մոտ 60 տա-
րեկան, կիսազրազեա: 10-ական թթ. մի քանի տարի ապրել է Բաքվում, մեա-
ցած տարիներին՝ գյուղում»:

18. ԹԱՔԱՎՈՐԵՆՆ ՏՂԵՆ ԼԱՆ ՔՐԶԱՎԵՆ ԼԱՂԼԸ

(էջ 74)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962
թվականի օգոստոսին, Գաշրուպաղում: Պատմել է Մովսես Առաքելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

19. ՄՈՒՆՔ ԻՎԻՂ ԸՆՔ

(էջ 77)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962
թվականի Հուլիսին, Գաշրուպաղում: Պատմել է Աշոտ Ղահրամանյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

20. ՔՅՆԻՆՂ ՀՈՒՆՑ ՏԵՂ, ԳՅՈՒԴՈՒՄ ՉԸՄ ՀԻՇՅԵՂ

(էջ 80)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ.
Հուլիսին, Գաշրուպաղում: Պատմել է Լալը Կարապետյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

21. ԶՆՏՐԱՆՆԵ ՄԱՐՈՒՄԸ

(էջ 82)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. սեպտեմբերին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաճրավ գյուղում: Պատմել է Մովսես Ենթոխյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

22. ՂԱԶԵՐԻ ՊԱՆՈՂ ՏՂԱՆ

(էջ 88)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. սեպտեմբերին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաճրավ գյուղում: Պատմել է Մովսես Ենթոխյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

23. ԼՈՒՎՈՔՈՒՆԸ ՄԵՆՆԱ ՆՎՅՈՒ ԶԻ

(էջ 92)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Սերգեյ Դանիելյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

24. ԴՈՒԼՎՅՈՒՆ ՏՂԱՆ

(էջ 99)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Սերգեյ Դանիելյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

25. ԸՆԿԵՐԸ

(էջ 104)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Խաչատրյան Բախչին:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

26. ՔԱԶԱՆ ԱՆՊԵՐԸ

(էջ 107)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Ստեփանակերտի շրջանի Ուլուքար գյուղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը քողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեք Մարգարյան Հայրապետը, 63 տարեկան, անզրագետ, կոլտնտեսական: Միշտ ապրել է Ուլուքար գյուղում»:

27. ԶԿՏԱԿՑՈՐԸ

(էջ 109)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել ու գրի է առել Լեոնային Ղաթարգի Մարտունու շրջանի Ղաղալա գյուղի բնակիչ Աշոտ Առստամի Առստամյանը, 1967 թ. սեպտեմբերին, Եռլս գյուղում:

Լեզրաբի գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղաթիյանի ֆոնդ:

28. ԿՈՐԱՍԵՆ ԳՅՆՎԵՑ

(էջ 115)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. հունիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Ասկերան գյուղում: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Երբին Բարայանը, 47 տարեկան, բուսակ, աշխատում է Ստեփանակերտի շրջանի Ասկերան գյուղի հիվանդանոցում: Երկար տարիներ ապրել է Մարտակերտի շրջանի Առաջաևոր գյուղում և Ստեփանակերտում»:

29. ՀԱՍՏ ՈՒ ՊԵՐԱԿ ԼՈՒՍ ՄԻՆ ԿՑԻՆ Ա

(էջ 121)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. ապրիլին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

30. ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԿՆԵԳՅԸ

(էջ 124)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

31. ԼՎՈԹՈՒՆԸ ԿՈՐՉՈՎ ԶԻ

(էջ 127)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. մայիսին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Գրիգոր Սարգսյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

32. ԲԱՀԼՈՒԼԻ ԴԱՆԱՆԴԵՆ ԻՐԵՔ ԿՈՍԿԸ

(էջ 130)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Միմոն Հարությունյանը՝ բնիկ չուշիբենդցի, 88 տարեկան, անդրազնու Միսյուն 1905 թ. ապրել է գյուղում, 1906—1908 թթ.՝ Բաքվում, 1909—1912 թթ.՝ Կարյազինում (այժմ՝ Ֆիզուլի), 1913 թ. Կորից տեղափոխվել է Բաքու, 1919 թ.՝ վերադարձել ծննդավայրը, 1945 թ. բնակություն է հաստատել Ստեփանակերտում, ուր ապրում է մինչև այսօր»:

33. ԿՆԳԱՆԸ ՀԻՍՏԸ

(էջ 134)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. օգոստոսին, Դաշքուլաղում: Պատմել է Մովսես Առաքելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

34. ԻՐԵՓ ԽՈՍԿ

(էջ 138)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրքի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. ագոստոսին, Դաշքուլազում: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ Համառոտ ծանոթությունը. «Պատմից Ավանեսյան Միշան, կոլանտեսական, 50 տարեկան, անգրագետ, բնակություն ձեռնական անգր հղել է Դաշքուլազում»:

35. ԿՈՒՃՈՒՐ ՀԱՌԹՆԸ

(էջ 140)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրքի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Գրիգոր Սարգսյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

36. ԻՐԵՓ ԿԸԼՈՒՆ

(էջ 143)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրքի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. Հունիսին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Գրիգոր Սարգսյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

37. ՓԸՍՆՆ ՊԱՅՄԱՆԸ

(էջ 145)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրքի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. ապրիլին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

38. ՎԸՆՍԿԵ ԹՈՒԿԱՆ

(էջ 149)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրքի է առել Մ. Առաքելյանը 1963 թ., Ստեփանակերտի շրջանի Դաշքուլազ գյուղում:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ Համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է նույն գյուղացի Գրիգոր (Կուքի) Աղաբալյանը, մոտ 60 տարեկան, կիսաանգրագետ, աշխատում է կոլանտեսությունում: 10-ական թվականներին կարճ ժամանակով ապրել է Բաքվում: Հետո վերադարձել ու ապրում է Դաշքուլազում»:

39. ԿՑԵՏՆԵ ՊԵՐԱՆ ԽԵՁՈՐՈՆ ՆԱՂԸ

(էջ 150)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրքի է առել Մ. Առաքելյանը 1963 թ., Ստեփանակերտում, Արշակ Բաղդասարյանից:

40. ՄԸՆՍ ԱՆՊԸՆԵՐԸ ՆԱՆ ԿՈՒՃՈՒՐ ԱՆՊԸՆԵՐԸ

(էջ 152)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրքի է առել Մ. Առաքելյանը 1963 թ. Ստեփանակերտում, Արշակ Բաղդասարյանից:

41. ԲԱՅԱՎԱՐՆԵՐՆ ԳԱՅՄԱՆԸ

(էջ 155)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահպանվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1962 թ., Ստեփանակերտում: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է ստեփանակերտացի Արշակ Բաղդասարյանը, 87 տարեկան, անգրագետ, եղել է որմնագիր, այժմ թողնառու է: Ապրել է սկզբում Հաղարթի շրջանի Պետրոսաշեն գյուղում, այնուհետև՝ Ստեփանակերտում:

Զնայած զառամյալ հասակին ու վատ տեսողությանը, Արշակ դաշին գեռ առույզ է: Երկու տարի առաջ ամուսնացել էր երկրորդ անգամ և բաժանվել, ուղում էր երրորդ անգամ ամուսնանալ:

Խոսում է բավականին դանդաղ, պարզ ու արտահայտիչ:

42. ԻՍՏԻ ԿՆԵՅՑ Է՛՛ Լ ԻՆՈՒՄ...

(էջ 158)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ., Դաշրուլաղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Կարապետյան Ալեքսանդրը: Մոտ 50 տարեկան է, կիսագրագետ, բնակության հիմնական տեղը եղել է Դաշրուլաղը: Այժմ ապրում է Բաքվում:

43 ՓԻՍԱՆ ՓԻՍԸ

(էջ 161)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. սեպտեմբերին, Դաշրուլաղ գյուղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Ղահրամանյան Միշան, 55 տարեկան, կիսագրագետ, ծառայող, միշտ ապրել է Դաշրուլաղ գյուղում:

44 ՀԱՍԱ ՂՈՒԿՑԱՆԸ ԵՄՆ ՀԱՐԱՄ ՂՈՒԿՑԱՆԸ

(էջ 163)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. օգոստոսին, Մարտակերտում: Պատմել է Դյուրշյան Նիկոլայը: Բանահավաքն ասացողի մասին տեղեկություններ չի թողել:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

45. ԶԻՐԸՆԴԵՆԸ

(էջ 166)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. հուլիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Կենդրոնական գյուղում:

Պատմել է Լուսին Գաբրիելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

46. ԼՈՂՄԱՆԻՆ ԵՄՆ ԶՈՐԱՆԸ

(էջ 167)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. հուլիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Բաղասա գյուղում:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:
Բանաճավաքը թողել է Հանելուի Համառոտ ծանոթությունը: Վառման է Սա-
րու Այդինյանը, 70-ն անց, կիսատառաճանալ, աշխույժ ու զրուցաներ մարդ
է: Միտով Հանձն առավ պատմել իր իմացած Հեթանոսների, զրույցներն ու առակ-
ները: Բնիկ Բաղարու գյուղացի է, մշտական բնակություն վայրը եղել է ձենգա-
վայրը: Վերջերս միայն տեղագիրով է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

47. ԱՍՏՎԱՍ ԼԸՍՅԵՐՈՒՑ

(էշ 169)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ.
Հուլիսին, Ստեփանակերտի չրչանի Դաշրուպազ գյուղում: Պատմել է հույն
գյուղացի Աստվեկ Առաքելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

48. ՄԼՄԵՐՈՒԿԵՆ ՃՈՒՐԸ

(էշ 171)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1964 թ. փե-
տեմբերին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:
Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

49. ԱՍՏՎԱՍ ԸՆՈՂԱՑՆ Ա ՊԱՐՏԱԿԱՆ

(էշ 172)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ.
փետրվարին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:
Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

50. ՀԱՐՈՒՆ-ՂԱՐՈՒՆՆ ՆԱՂԸ

(էշ 174)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ.
փետրվարին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:
Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

51. ՄԱՐԹԻՆ ԱՇԿԸ

(էշ 176)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ.
Հունվարին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:
Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

52. ԹԱ ՀՈՒՆՑ Ա ՓՅՈՈԾՂԱՆ ԿԱՆԸՆՆ

ԸՆՃԸԿԱՆ ԳՐԵՃԸՆՆՈՒՄ

(էշ 178)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ,
Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1962 թ. Ստեփանակերտում,
Արշակ Բաղդասարյանից:

53. ՎԱՆՔԵՆ ՓՅԱՄԱՆՁԱՆ

(էջ 181)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. աշնանը, Մարտականքի շրջանի Վաղուհաս գյուղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմել է ուսուցիչ Լուսինե Մարտիրոսյանը. 1921 թ. ծնված, բնիկ վաղուհասցի, աշխատում է նույն գյուղի միջնակարգ դպրոցում: Պատմողը վկայում է, որ հեքիաթային տարրերով հարուստ այս ավանդությունը լայն տարածում չունի: Պատմվում է շրջակայքի մի քանի հայկական գյուղերում և աղբրեշանցի աշուղների մոտ: Ավանդությանն աշուղ Իմանին պատմել է աշուղ Ալուսկյարը, որան էլ՝ մեկ ուրիշ աշուղ»:

1962 թ. Աղշաքենդում նկատված ժամանակ Մարտիրոսյան Լուսինը հանդիպել է աշուղ Իմանին և խնդրել, որ որևէ բան պատմի Սայաթ-Նովայի մասին: Աշուղը հարցրել է, թե զարբաղվո՞ւմ եմ Լուսինը Մարտիրոսյանի ասել է, որ թիֆլիսցի աշուղ Սայաթ-Նովայի մասին է ինքը հարցնում: Իմանը պնդել է, թե նա զարբաղվո՞ւմ է, հոր հետ աղբրել է Մարտունու կողմերի մի գյուղում, 13—14 տարեկանում ստանալով կամքով վերուստ նրան աշուղություն է արվում ու այդ օրվանից սեղափոխվում է Թիֆլիս:

Այնուհետև աշուղ Իմանը պատմում է աշուղ Ալուսկյարից լսած այս ավանդությունը Սայաթ-Նովայի մի քանի աղբրեշաներին նրբերի հետ միասին:

54. ԸՍՏՈՒՄԱՆԱ ՏՈՒՎԱՍ ԸՌՈՒՋԻՆ...

(էջ 183)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնվել 1963 թ., Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է դաշրուլազցի Միշա Ավանեսյանը՝ մոտ 50 տարեկան, կիսաառառնաշալ, աշխատում է կուլտեսեսությունում: Մասնակցել է 1941—1945 թթ. պատերազմին: Գյուղից բացի, այլ տեղ չի ապրել»:

55. ՓՅՈՈՐԱՆՈՒ ՆԱՆ ԴԱՄՈՒՐՁՈՂԱՆ

(էջ 185)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնվել 1963 թ., Ստեփանակերտում: Պատմել է նույն քաղաքի բնակիչ Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

56. ՓՅՈՈՐԱՆՈՒ ՍԼՎՆԵՐ

(էջ 187)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առնվել 1963 թ. օգոստոսին, Ստեփանակերտի շրջանի Ուլուբար գյուղում, Արսեն Պետրոսյանից:

57. ՓՅՈՈՐԱՆՈՒ ՂԱԶԱՂ Ա ՆՆՅՈՒՄ

(էջ 189)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Մ. Առաքելյանը 1964 թ. հունվարին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

58. ՄՈՎԸ ՆԻ ՄՆՆՈՂԸ ՎԱՆԵԼ ԶԻ

(էշ 191)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտում: Պատմել է նույն քաղաքի բնակիչ Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

59. ՕՎԶԻ ՓԻՐՈՒՄԵՆ ԶԸԿԸՅԱԿՏԻՐԸ

(էշ 192)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. Հուլիսին, Դաշրուպաղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Անդրեյ Ղազարյանը, 80 տարեկան, անգրագետ, աշխատում է Դաշրուպաղի կուլտեռնությունում: Բնակության հիմնական վայրը գլուզն է»:

60. ՄԱՐԹՆ ՈՒՐԱՆ ԿՑԱՆԹԱՎԸ ԶԻ ԱՊՐՈՒՄ...

(էշ 194)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1960 թ. սեպտեմբերին, Դաշրուպաղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Միշա (Միքայել) Գրիգորյանը, 1919 թ. ծնված, ուսուցիչ, աշխատում է Դաշրուպաղի յոթնամյա դպրոցում: Մշտական բնակության տեղը եղել է Դաշրուպաղը»:

61. ԻՍՏԻ ԵՆ ԶԻ ՄՆԱԼ...

(էշ 196)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. Հուլիսին, Դաշրուպաղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմեց Առաքելյան Մովսեսը, 60 տարեկան, թաղական Ամբողջ կյանքում միշտ չրչիլ է: Աշխատելով հաղվարչության լՂ մարզային բաժնում որպես աբտեռների հեղիչ, միշտ առիթներ է սնեցել հանդիպելու տարբեր տարիքի ու զբաղմունքի հալ, ազդեցականքի, քուրդ և ալլ մարզականք հետ: Վերջին մի քանի տարիներին ապրում է Դաշրուպաղում (բնիկ դաշրուպաղքի է)»:

62. ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԴՆՁԱՐ

(էշ 198)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. սեպտեմբերին, Ստեփանակերտի չրչանի ննչրիստան գյուղում: Պատմել է Միրզայան Զարեյան:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

63. ԹԱ ՀՈՒՐ ՀԱՐԿԱՎՐԵՐ ԵՎԱՎ ՄԵԽԸ

(էջ 199)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Դաշրուլազում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Դասպարյան Կարոն, 50 տարեկան, կոլտնտեսական, միջնակարգ-մասնագիտական կրթությամբ: Ապրել է Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ, Ռև, Ուլուբար, Խանցք և Մարտակերտի շրջանի Ղազանյի գյուղերում: Կատարել է սուսուցչական աշխատանք»:

64. ԳՅՈՒՂՈՒՄ ԸՄ, ԳՅՈՒՂՈՒՄ ԶԸՄ ...

(էջ 200)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Դանիելյան Սերգեյը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

65. ԱՆԴՈՐԴ ՄԱՐԹ ԶԻ ԿԱ

(էջ 201)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Մարտակերտում: Պատմել է Գյուրջյան Նիկոլայը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

66. ԴՈՐԿԵՆ ԱԵՅՏ ԴՈՐԿԱՆ ԷՆ ԿԱ

(էջ 202)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Սերգեյ Դանիելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

67. ԱԵԹԱԴԸ ՀԱՋԻ ՏՐԵՌԱՎ

(էջ 203)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դահրավ գյուղում: Պատմել է Ներսիսյան Մովսեսը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

68. ՀՈԳԵԱՌԸ

(էջ 205)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դահրավ գյուղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Ներսիսյան Մովսեսը, 76 տարեկան, անգրագետ, աշխատում է կոլտնտեսությամբ: Մինչև 1914 թ. ապրել է Դահրավ գյուղում, 1915—16 թթ.՝ Բաքում, 1917—18 թթ. ծառայել է սկզբում ցարական, այնուհետև՝ Կարմիր բանակում: 1919 թ. տեղափոխվել է գյուղ, ուր ապրում է մինչև այժմ»:

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել ու գրել է առել լեռնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Ղազալա գյուղի բնակիչ Անտա Առաքելյանը 1967 թ. սեպտեմբերին, եռյակ գյուղում:

Հնգրիսի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազարյանի ֆոնդ:

70. ՄԱՐԹԸ ԵԱՆ ԱՐԶԸ

(էջ 208)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրել է առել Միքայել Առաքելյանը 1968 թ. օգոստոսին, Մտեփանակերտի շրջանի հենթիստան գյուղում: Պատմել է եռյակ գյուղի բնակիչուհի Հայկա Միքայելյանը:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

71. ԱՂՎԸԵՍՆ ԵԱՆ ԿՑՈՒՐԸ

(էջ 209)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրել է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. հունիսին, Մտեփանակերտի շրջանի Գաշթապ գյուղում: Պատմել է եռյակ գյուղացի Սարգիս Ղազարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

72. ԵՐՏԵՆ ՕՏԻՆԸ

(էջ 211)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրել է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Մտեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

73. ԷՐԿՈՒ ՏՈՆ ԲԻՐԱՂԻ ՔԱՆԴԱՅ...

(էջ 213)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրել է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Մտեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

74. ԵՈՆԵ ԵԱՆ ԿՑՈՒՐԸ ՈՒՐՈՒՐ ԵՂԵՏ ԿՈՍՈՒՄ ԵՆ

(էջ 214)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրել է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հունիսին, Մտեփանակերտի շրջանի Բաղարա գյուղում: Պատմել է եռյակ գյուղի բնակիչ Սարգիս Ալեքսանյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

75. ԺՈՐՈՒՆ ՊԻՃԸ ՄԵՆ ՏԸԵՂ ԻՆՆ ԶԻ

(էջ 215)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրել է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. փետրվարին, Մտեփանակերտի շրջանի հենթիստան գյուղում: Պատմել է եռյակ գյուղացի Բալիշ Սաֆարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

76. ՀԵՏԱՐՓԸՆՍ ՄԱՐԹԻՓՅՆ ԸՆ ԵԱ՛Տ, ԹԱ ԿՆԱՆՔՅԸ

(էշ 217)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առնվել 1963 թ., Ստեփանակերտի շրջանի հենձրիստան գյուղում: Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմել է խնձրիստանցի Վարդան Բալայանը՝ մոտ 40 տարեկան, միջնակարգ կրթությամբ, աշխույժ ու կատակասեր տղամարդ: Միշտ ապրել է հենձրիստանում: Աշխատում է գյուղի հիվանդանոցում: Գիտե բավականին շատ առականք ու զբույցներ»:

77. ՎՐՑԱԿԸՆ ԵՆՆ ՔՑԻԼ

(էշ 219)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. ապրիլին, Ստեփանակերտում, Գրիգոր Սարգսյանից:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

78. ԿՑՈՒԼ ԵԱՆ ԲԱՆԻՐԱՆ

(էշ 221)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Մարտունու շրջանի Ղզղաշ գյուղում, Եույն գյուղացի Միքայել Ղազարյանից: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Պատմողի և գրառման հանգամանքների մասին բանահավաքը տեղեկություն չի թողել:

79 ԸՂՎԸՆՍԻ ԸՐՐԱՆՔՅԸ...

(էշ 223)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առնվել 1963 թ. ամռանը, Ստեփանակերտի շրջանի հենձրիստան գյուղում: Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմեց Թալիշ Սաֆարյանը՝ Ստեփանակերտի շրջանի Հիլիս գյուղից, 1877 թ. ծնված: Գրառանալ է: Ապրում է Եույն շրջանի հենձրիստան գյուղում, 1897 թ. տեղափոխվել է Բաքու, այնտեղ մնացել մինչև 1910 թ.: 1911 թ. մեկնել է Պարսկաստան: 1917 թ. վերադարձել է ծննդավայրը, 1923 թ. տեղափոխվել է հարևան հենձրիստան գյուղը, ուր ապրում է մինչև այսօր:

Պատմել է Եան մի քանի փոքրիկ զբույցներ ու խոսկներ»:

80. ՕՂՏԸՆ ՊԱՐ ԿՑԱԼ

(էշ 226)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Մ. Առաքելյանը 1964 թ. ամռանը, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշբուլազ գյուղում:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Եուրա Ահարոնյանը, Պատմողը բնիկ դաշբուլազցի է, մոտ 40 տարեկան, 7-րդ դասարանի կրթությամբ: Վերջին մի քանի տարիներին ապրել է Բաքվում: Աշխատել է իրրև վարորդ: Այժմ չի աշխատում»:

81. ՎԱՆՔ ՇՆՆՈՂՆԵՆ ՌԵՆՆԵՆ ՅԻՇԵՑԵՑՑ

(էջ 227)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Մարտակերտում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմից ետզուից Արտանը, 57 տարեկան, կուտնտեսական, անգրագետ: Ապրել է միայն Մարտակերտում»:

82. ԴՈՒՋ ԿԱՑ...

(էջ 228)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Մարտակերտում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմից Պետրոսյան Սերոբը, 63 տարեկան, թաշակառու, միջնակարգ կրթությամբ: Բնակվել է սկզբում Մարտակերտի չրչանի Հաթերք գյուղում, 1914—1917 թթ.: Դերբենդում, 1947—1953 թթ.: Քյալբաշարում, 1954—1958 թթ.: Բարդալում, այնուհետև՝ Մարտակերտում: Աշխատել է վիճակագրական վարչությունում»:

83. ԼՈՒՎՈՔՈՒՆԸ ՄԻՇՏ ԿԸՄԱ

(էջ 229)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. օգոստոսին, Դաշրուպղում: Պատմել է Սերգեյ Դանիելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

84. ՕՑԵՆ ՎԸՆԻՐ ՅՈՒՆՍ ՍՈՒՑՈՒՄԸՏ, ԹԸՔՑԵՆՍՍ,

ԵՏ ԿԸՏԵՆՈՒԱ ՔԵՋ ԿԸՍԵ

(էջ 230)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1968 թ. հուլիսին, Ստեփանակերտի չրչանի Դաշրուպղ գյուղում: Պատմել է Սերգեյ Դանիելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ՔԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

85. ՄԱՍՏՈՒՆ ՕՑԸ

(էջ 237)

Արտատպված է Կարո Դավթյանի «Լեռնային Ղարաբաղի բարբառային քարտեզը» գրքից (Նրևան, 1966, էջ 265—266): Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1946 թ., Ստեփանակերտի չրչանի Դաշրուպղ գյուղում: Առաջադն աեհայտ է: Զեռագիրը Մ. Առաքելյանը 1946 թ. հունիսի է Կ. Դավթյանին:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «1944—1946 թթ. սովորում էի Ստեփանակերտի ուսուցչական ինստիտուտում: Մեր հայոց լիզվի դասընթացը կարգում էր Կարո Դավթյանը: Ուրիշ ուսանողների հետ ընկ. Դավթյանը ինձ եռ խնդրից արձակուրդի ընթացքում բարբառային եմուլներ գրի առնել իմ ծննդավայրից՝ Ստեփանակերտի չրչանի Դաշրուպղ գյուղից: Իմ գրի առած երկու հեքիաթները («Մաստուն օցը» և «Վըհեկուն կարասը») հանձնեցի ընկ. Դավթյանին: Նրանցից մեկը («Մաստուն օցը») 1968 թ. դեռեղից իր «Լեռնային Ղարաբաղի բարբառային քարտեզը» գրքում: Այդ բանի համար շնորհակալությամբ

Հայտնելով իմ նախկին ուսուցչին, միաժամանակ պարագ նմ Համարում Հայտ-
նել. անհապանալի պատճառով գրքում փոփոխվել է իմ գրառած Հեթաթի բնա-
գիրքը. այժմ Հեթաթը ապագրվում է իր նախնական տեքստով:

86. ՕՅՆՆ ԽՈՍԿԸ

(էշ 239)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ.
Հուլիսին, Դաշրուլաղում: Պատմել է Սերգի Դանիելյանը:

Գրառման ձևագիրքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

87. ԸՐԿՈՒՎԸՆՆԱՆՈՒՆ ԱՍՏՈՒՄ ԶԻ ՆԻՆ

(էշ 240)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
սեպտեմբերին, Դաշրուլաղում: Պատմել է Սերգի Դանիելյանը:

Գրառման ձևագիրքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

88. ԼԻՎՈՑՈՒՆ ԸՆՈՂՆՆ ՎԵՐԳԸ

(էշ 242)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել ու գրի է առել Լեոնային Ղարա-
բաղի Մարտունու շրջանի Ղզղալա գյուղի բնակիչ Աշոտ Առաքամի Առաքամյանը
1967 թ. սեպտեմբերին, Եույն գյուղում:

Հեթաթի գրառման բնագիրքը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ:

89. ԽԸՆԼՈՒՆՔ ՀԱՅԶԼԸ

(էշ 244)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
օգոստոսին, Դաշրուլաղում: Գրառման ձևագիրքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի
ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց ներ-
սեռյան ներսեռը, Մարտունու շրջանի Թաղավարդ գյուղից, 80 տարեկան, թու-
կառու, անգրագետ»:

90. ՈՒՆՍԸ

(էշ 247)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
Հուլիսին, Ստեփանակերտում: Գրառման բնագիրքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքել-
յանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Վա-
հանյան Գրիչյան, թուլակառու, 55 տարեկան, կիսագրագետ: Մինչև 1951 թ.
ապրել է Մարտակերտի շրջանի ներքին Հոռոթաղ գյուղում, 1952 թ. տեղա-
փոխվել է Ստեփանակերտ: Այլ տեղեր չի բնակվել»:

91. ԴԵՐԻՆ ԱՂՈՏԿԸ

(էշ 249)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1968 թ.
օգոստոսին, Դաշրուլաղ գյուղում: Գրառման բնագիրքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առա-
քելյանի ֆոնդ:

Քանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Վազ-
գեն Ասրյանը, ուսուցիչ, բարեխղճությամբ կրթություն և Դաշրույազի
սկսման դպրոցում»:

92. ԹԱ ՀՈՒՆՑ ՄՈՒԱՆ ՓՅՆԱՆՑ ԷՆ ԴՈՒՆԱՆ, ԵՏ ԵՎԱ
(էշ 251)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1958 թ. օգոս-
տոսին, Ստեփանակերտում: Քանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը.
«Պատմեց Պետրոսյան Նդիգարը: Բնիկ մարտակերացի է, 1934-ից ապրում է
Ստեփանակերտում: Մոտ 80 տարեկան է (1890 թ. ծնված): Մարտակերացի ու
Ստեփանակերտից բացի, ուրիշ տեղերում չի ապրել: Առաջուղը բաժանակն
հետաքրքրանք մտրդ է, ազատ ժամանակ ղրաղվում է ընթերցանությամբ,
(կիսազրազան է): Նրան շատ են հետաքրքրում հատկապես Ղարաբաղի անցյալի
հետ կապված պատմական դեպքերն ու իրադարձությունները: Պատմում է ոչ շատ
բարձր ձայնով, զարբաղյան (մեծ մասամբ կոշտ) առողջանությամբ, բայց
աարթուն ու զրափան հայերենի հետ խառը (լուրահատուկ լեզվով), որը հատուկ
է զարարաղջի՝ քաղաքարենակ հայերին»:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

93. ՀԸԹԸՐՓԵՑՈՒՑ ՆԱՂԸ
(էշ 253)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1958 թ.
օգոստոսին, Ստեփանակերտում: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքել-
յանի ֆոնդ:

Քանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Մի-
սոսյան Հարությունը (Մուշեղենի գյուղից): Մոտ 70 տարեկան է, անզրազան
2ի հիշում, քի ումից է լսել: Ապրում է Ստեփանակերտում»:

94. ԹԱՄԱՐԱՆ ԱԽԻԳՅԸ
(էշ 254)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1958 թ.
հուլիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրույազ գյուղում: Պատմել է նույն գյու-
ղացի Ասուղիկ Առաքելյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

95. ԱՍԵՓՑԱ ԵՐԵՍՈՒՆ ԿԱՊԵԿ ԷՆ ԶԻ ԽԴՑՈՒՄ
(էշ 257)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ.
ապրիլին, Ստեփանակերտում, Արշակ Բաղդասարյանից (առաջուղի և գրառման
հանգամանքների մասին տե՛ս № 41 հեքիաթի ծանոթությունը):

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

96. ՀՈՒՆ ԸՐԱՎ, ՀՈՒՆ ԶԸՐԱՎ, ՊԸՐԿԸՓՈՒՆԱՆ ԿՆԵԳՑՆ ԸՐԱՎ
(էշ 259)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
մայիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրույազ գյուղում: Պատմել է նույն գյու-
ղացի Սարգիս Ղազարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

97. ՃՐՂԱՑՐԵՆ ԼՐԲԱՆԵՔՅԸ

(էջ 263)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. մայիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշքուզազ գյուղում: Պատմել է նույն գյուղացի Սարգիս Ղազարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

98. ՍՈՒՎՐԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶՈՒՂՈՒՄ ՊԵՆ Ա

(էջ 265)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. ապրիլին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

99. ՄԱՐԹԻՆ ԿՅՈՒՆՋՄԱՆԸ ՔԱՆԴՈՂ ԿՆԵԳՅԸ

(էջ 267)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

100. ՄԱՐԹԻՆ ԼԱՎԱՏԱՐԻՄԸ ՇՈՒՆ Ա

(էջ 269)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Խենթիստան գյուղում: Պատմել է Թալիշ Մաֆարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

101. ԴԵՐԻՆ ՍԸՎՐՑՐԵՆ, ԴԻՐԿԿԿԱՆԸ ՍԻՊՏԸԿՑՐԵՆ

(էջ 271)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. փետրվարին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

102. ԻՐԵՔ ՎՐԵՍԿԵ ՍԱՐ

(էջ 274)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. հունիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Բաղարա գյուղում: Պատմել է Սարու Այդինյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

103. ԶԱՐԶՈՒՆ ԴԱՐԴԸ

(էջ 275)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. փետրվարին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

104. ԽԵՆԸՄՈՒԹՈՒՆԸ ՆԱՆ ՊԸԼՈՒԹՈՒՆԸ

(էջ 277)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Դաշբուլազում: Պատմել է Աննա Մուսայելյանը (առաջագի և գրառման հանգամանքների մասին տե՛ս Ձ 123 հեթիաթի ծանոթագրութլանը):

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

105. ՄՆԵՆՆ ԽԱՇՈՒՆ

(էջ 278)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշբուլազ գյուղում: Պատմել է Սարգիս Ղազարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

106. ԹԱ ՀՈՒՆՑ Ա ԿՆԵԳՅԸ ՄԱՐԹՆ ԿՅՈՒՇԸՅՆՈՒՄ

(էջ 280)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Գրիգոր Սարգսյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

107. ՆՈՒՓՅԱՐՆԸ ՔՅԱՄԳՅԸ

(էջ 282)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Արշակ Բաղդասարյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

108. ՄԱՐԹՆ ԵՈՐԱՎ ՁԸՆ ԺՆԱՆՁՈՒ

(էջ 284)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հունվարին, Ստեփանակերտի շրջանի Ասկերան գյուղում: Առաջողը անհայտ է: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթութլանը. «Ասկերան գյուղում գրի առած հեթիաթների և մյուս ստեղծագործութլունների գերակշռող մասի առաջողների վերաբերյալ որե՛կ բան իմանալ հնարավոր չի լինում: Նրանց, սովորաբար, հավաքված են լինում գյուղի ավտոկայանում (նաև մյուս գյուղերից) և անընդհատ շարժման մեջ են լինում (Ասկերանի ավտոկայանի իրար է կուպում լինելիս Ղարաբաղի բոլոր շրջանները): Հաճախ է պատահում, որ պատմողն այս կամ այն հեթիաթը, գրուլցը, առեղը գոն չվերջացրած, գրեթե դուլիս է իրենց անհրաժեշտ ավտոբուսը, շտապ նստում և հեռանում է: Այդ ձևով շատ ստեղծագործութլուններ են մնացել կիսատ:»

109. ԼԱՆԳՅԸ ՆԱՆ ՓԱՌԸ

(էջ 286)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մարտին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշբուլազ գյուղում: Պատմել է Եւոյն գլուխի Աստղիկ Առաքելյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

110. ՍՈՏ ԸՍՈՌՎՆԵՐՆ ԵԱՂԸ

(էշ 288)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. փետրվարին, Ստեփանակերտի շրջանի Ասկերան գյուղում: Ասացողն անհայտ է: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

111. ԶԸՌՆԵՐՆ ՌԻՄԵՆ ՆԳՏԱՆ ՊԱՏՐՈՒՆԸ

(էշ 289)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հունվարին, Ստեփանակերտի շրջանի Ասկերան գյուղում: Ասացողն անհայտ է: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

112. ԿՆԳՏՆ ՌԻՄԱՆ ԿՈՆԸ ՎԸՐ Ա ՔԱԿՈՒՄ

(էշ 291)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հունվարին, Ստեփանակերտի շրջանի Ասկերան գյուղում: Ասացողն անհայտ է: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

113. ԶՈՒՎԱՐԱՆԸ ԵՏ ՏԱՐ, ՓԵՋ ԷՆ Ա ԶԱՐԿԱՎԸՐ ԿՏԱՄԱՆ

(էշ 293)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. ամռանը, Ստեփանակերտի շրջանի Մեյգիշեն գյուղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թղել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է անդիշենցի, մոտ 55-ամյա մի տղամարդ: Չիմ հիշում, թե ինչու շփարդացա երաժաշտի որևէ բան իմանալ (նույնիսկ անուն-ազգանունը): Ասացողները, սովորաբար, դժվարությամբ են իրենց մասին անդեկություններ տալիս»:

114. ՆՁ ԿԱՂԻԳՏՆ ԷՆ Ա ԱՏԱՂ, ՓՈՒՆ ԷՆ

(էշ 295)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. հուլիսին, Դաշբուլաղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թղել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Յուրա Գրիգորյանը, մոտ 30 տարեկան, 7-րդ դասարանի կրթությամբ, տրակտորիստ, գյուղից բացի այլ տեղ չի ապրել»:

115. ԶՈՒՆՑ ՊՆՆ ԸՐԱ, ՎԸՐ ՓՈՒՄԱՆԻՍ ՎՈՒՋ

(էշ 297)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1961 թ. Ստեփանակերտի շրջանի Դաշբուլաղ գյուղում:

Բանահավաքը թղել է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմել է Նույն գյուղացի Սերգեյ Դանիլյանը: 60-ն անց, կիսագրագետ, բավականին հետաքրքրասեր ու շատ խոսող մարդ է, բնիկ դաշբուլաղցի: Երկար տարիներ ապրել է Նույն շրջանի Ասկերան գյուղում, եղել է գինեգործ: Կենսաբուշանի անցնելուց հետո վերադարձել է ծննդավայրն ու ապրում է այնտեղ»:

116. ՍԻ ԿՅՈՒՂՈՒՆՈՂՆԵ ԼՄԱՐԸ
(էջ 299)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՀՍՍՀ ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1951 թ. Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում: Պատմել է Եռլյն գյուղացի Սերգեյ Լարուքյունյանը:

117. ՄԱՐԹԸ ԿՆԴԱՆԵ ԸՍՊԱՆՈՒՄ Ա. ԹԱՋԱՆ ԿՆԵՅՑ ՊԻՐՈՒՄ
(էջ 301)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1951 թ., Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում: Պատմել է Եռլյն գյուղացի Սերգեյ Լարուքյունյանը:

118. ՄԱՐԹ ՄԸՈՆԵՏՆՈՂ ԴԵՐԸ
(էջ 302)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1954 թ. մայիսին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Եռլյն քաղաքի բնակիչ Լալալ Պետրոսյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

119. ԽԸՆԵԹԸ ՊԱԿԱՍ ՄԱՐԹԸ
(էջ 304)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1954 թ. մարտին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում: Պատմել է Եռլյն գյուղացի Փառանձեմ Ապրեսյանը:

Բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

120. ՄԱՐԹԸ ԿԸԴԻՆԱՆՁՈՒՆ, ՆՈՐ ԱՌԸՏՈՒՐ ԱՆԸՆԵ
(էջ 306)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1953 թ., Ստեփանակերտի շրջանի Ուլուրաք գյուղում: Բանաճառը թողել է Հեռակալ Համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Ուլուրաք գյուղացի Արսեն Պետրոսյանը (Արսեն դայիկ)՝ մոտ 60-ամյա, բավականին ժիր, աշխատունակությունը դեռ չկորցրած ազամարդ: Բնիկ ուլուրաքցի է: Որքան Հիշում եմ, զբաղեւ չէր: Համադրույալները առում են, որ Արսենը ժողովրդական իմաստության ծով է: Արսեն դայիկ վկայությամբ, միայն իր իմացած Հեթիաթները գրի առնելու համար մեկ ամիսը քիչ է: Բայց հնարավոր չնկալ գյուղում մեկ օրից ավելի մնալ և մի քանի ավանդություններ, Հեթիաթախան շրույցներ ու փոքր ծավալի ստեղծագործություններ հասցրեցի գրի առնելու:»

121. ԹԱԿԸՆԵՑ ՕՏԸՆՆԵՑ, ՕՏԸՆԵՑ ԹԱԿԸՆԵՑ...
(էջ 307)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1953 թ., Ստեփանակերտի շրջանի Խենթիստան գյուղում, Վարդան Բալայանից:

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՐԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1960 թ., Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմել է Նույն գյուղացի Աննա Մուսայելյանը. մոտ 70 տարեկան, շատ աշխույժ ու կատակասեր կին է, անդրազնա, բնակվել է սկզբում Նույն շրջանի Դաշրուլ, ապա Դաշրուլազ գյուղում: Պատմելու ընթացքում մի առանձին հումորիկ երանդ է տալիս ձայնին: Խոսում է բավականին բարձրաձայն: Իր իմացած հեքիաթների, զրույցների և անեկդոտների մի մասը մոռացել է: Այնուամենայնիվ, սիրով է պատմում իր հիշողության մեջ պահպանածը»:

123. ԴԻՐԸ ՆԱՆ ՏԸՎԱՐԱՆԸ

(էջ 311)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. մայիսին, Ստեփանակերտում: Պատմել է Նույն քաղաքի բնակիչ Զալալ Պետրոսյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ՐԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

124. Ա՝ ՀՆԳԸՆԻ, ԲԵՂԸՏ ԼՈՐԻՆ

(էջ 312)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՐԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1963 թ., Ստեփանակերտում: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը պատմողի մասին. «Պատմել է ուսուցիչ Դուրգեն Գրիգորյանը, մոտ 45 տարեկան, բարձրագույն կրթությամբ, բնիկ Ղուգն նարտարցի (Մարտունու շրջան), ապրում է Ստեփանակերտում»:

125. ԾՁՈՂԸ ՆԱՆ ՍԻՐԱԿԱՆԸ ԹԱԿ ԸՆ ՕՏՈՒՄ

(էջ 314)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՐԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը 1960 թ. դաշրուլազցի Աննա Մուսայելյանից:

126. ԼՈՆ ՄԻՆ ԶԻՐԱ ԶԻՐ...

(էջ 316)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Մ. Առաքելյանը, 1964 թ. ապրիլին, Ստեփանակերտում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՐԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Զալալ Պետրոսյանը, մոտ 60 տարեկան: Ապրում է Ստեփանակերտում»:

127. ԽԸԵԼԹԸ ՄԸԵՄԵՆ ՆԱՆ ԿՈՒՃՈՒՐԸՆԵ ՅԻՐԱ ԶԻ

(էջ 318)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. առաջինը, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ՐԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Ալեքսանդր (Ստեփըր) Մարտիրոսյանը, Բենիկ դաշրուլազցի է, մոտ 35 տարեկան, 7-րդ դասարանի կրթությամբ: Բնակության մշտական տեղը գյուղն է: Մի քանի տարի ապրել է Բաքվում: Աշխատում է կուլտեստեսությունում»:

128. ՄՈՒԼԻՆ ՊԱՐ ԿՅԱԼԸ

(էջ 320)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. առաջինը, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Տիգրան Աղաշանյանը՝ բենիկ դաշրուլազցի, 52 տարեկան, անգրագետ, միշտ ապրել է գյուղում: Աշխատում է կուլտեստեսությունում»:

129. ԽՈՒՍԱ ՊԻՐՈՂ ԿԱՓԻՆ

(էջ 322)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1960 թ. հուլիսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Գրիշա (Գրիգոր) Թարխանյանը: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

130. ՀԱՆԵ Ա ...

(էջ 424)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1960 թ. հուլիսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Աննա Մուսայելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

131. ՔԹՈՒՆ ՄԻՆ ԻՄՆ Ա, ՊԱ ՄԻՆԸ ՀՈՒՐՆ Ա ...

(էջ 326)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1946 թ., Ստեփանակերտում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Բենիկ Ջհանգիրյանը: 1926 թ. ծնված, ուսուցիչ Ստեփանակերտի շրջանի Զամիլյու գյուղից»:

132. ՄԻՇՏ ՔՅԵԹ ԱՆՈՂ ՄԸՐԹԸԿՆԵԳՏԸ

(էջ 228)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. օգոստոսին, Դաշրուլազում: Պատմել է Միշա (Միքայել) Գրիգորյանը: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

133. ԹԱՓԱՎԱԸՆԲՆ ԱՆՊՈՐԸ ԴԱՐԴԸ

(էջ 330)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1960 թ. հուլիսին, Դաշրուլազում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Արմենակ Ղուլյանը: Մոտ 60 տարեկան է, կիսագրագետ, աշխատում է կուլտեստեսությունում: Գյուղից բացի, այլ տեղ չի ապրել»:

134. ՄՈՐԸ ԼՈՒՋՈՆ

(էջ 332)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1960 թ. հուլիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշրուլազ գյուղում:

Գրառման ձևազգիքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց մայրս՝ Ասողիկ Առաքելյանը: Մեզի է 1887 թ. Ստեփանակերտի շրջանի հենդրիստան գյուղում: Անգրապետ է, թոշակառու: Բնակվել է ձենդավայրում մինչև 1917 թ., ախուհետ՝ հույն շրջանի Ղլլաղ և Դաշքուլաղ գյուղերում: Այժմ ապրում է Բաքվում»:

135. ՍՈՒՐԹԵՆ ԿԱՓՈԼԸ

(էշ 133)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. հուլիսին, Դաշքուլաղում: Պատմել է Ղահրամանյան Աշոտը:

Գրառման ձևազգիքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

136. ՄԱՐԹԻՆ ԱՄԵՆԱՆՆՂ ՏԵՂԸ

(էշ 334)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. հուլիսին, Դաշքուլաղում: Գրառման ձևազգիքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Լազար Կարապետյանը: 37 տարեկան է, միջնակարգ կրթությամբ, Աշխատում է փոստի բաժանմունքում: Միշտ ապրել է գյուղում»:

137. ԻՐԵՓ ԶԱՐԹ

(էշ 335)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. հուլիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Բազարա գյուղում: Գրառման ձևազգիքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Սարու Այդինյանը՝ Ստեփանակերտի շրջանի Բազարա գյուղացի, մոտ 70 տարեկան, կիսապարագետ, աշխատում է կուլտուրիստությունում, մի քանի տարի ապրել է Բաքվում: Հիմնական բնակավայրը եղել է Բազարա գյուղը»:

138. ԿՈՍԿԵՆ ՄԻՆԸ ՂՈՐԹ ԿԻՆԻ, ՄԻՆԸ՝ ՍՈՏ

(էշ 337)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. հուլիսին, Դաշքուլաղում: Պատմել է Մերգի Դանիելյանը:

Գրառման ձևազգիքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

139. ՓՆՐԻ

(էշ 339)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. հուլիսին, Դաշքուլաղում: Գրառման ձևազգիքը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Գրիգոր (Գրիշա) Բարխուդյանը, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշքուլաղ գյուղի յոթնամյա դպրոցի ուսուցիչ: Գյուղից բացի այլ տեղ չի բնակվել»:

140. ՈՒՐԱՆ ԹԱՐԻՓ ԱՆՈՂ ՄԱՐԹԸ

(էջ 341)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. Հուլիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Դաշքուլազ գյուղում: Պատմել է նույն գյուղացի Սերգեյ Դանիելյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

141. ՊԸԵԼ ՈՒ ԿԸԵԼՈՒՆՔ ԱԿՊԸԻՐԸ

(էջ 342)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. Հունիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Հիլիս գյուղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

142. ՀԱՎԱ ԱԿՊՈՐ ՏԸԵՂԸ ՎԸԵՁ ՄՈՆ ՊԵՆ ՏԱՂ ՁԻ

(էջ 345)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1962 թ. Հուլիսին, Ստեփանակերտում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ Համառոտ ժանրայինը. «Պատմեց Սարգսյան Գրիգորը, թողնակառու, 60 տարեկան, կիսազրագետ: Մինչև 1935 թ. ապրել է հնձրիստան գյուղում (քնիկ խնձրիստանցի է), ախուհետև տեղափոխվել է Ստեփանակերտ»:

143. ՄԱՐԹԻՆ ԹԵՎ ՏՎՈՂԸ ԿԵԿՅԵ Ա

(էջ 346)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1961 թ. Հուլիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Բաղարա գյուղում: Պատմել է Սարու Այգինյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

144. ՊԸԼՊՈՒՂՈՒՆ ԿՈՍԿԸ

(էջ 348)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1960 թ. Հունիսին, Ստեփանակերտի շրջանի Խանցք գյուղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ Համառոտ ժանրայինը. «Պատմեց Ջաքար Ջաքարյանը, 60 տարեկան, անգրագետ, միշտ ապրել է գյուղում: Առաջին Համաշխարհային պատերազմի տարիներին ծառայել է ցարական բանակում: Զբաղացական է, աշխատում է կոլտնտեսությունում»:

145. ՄՈՒՑԵՆ ՔԱՐԸ

(էջ 350)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. սեպտեմբերին, Դաշքուլազում: Պատմել է Ասողիկ Առաքելյանը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

146. ԲԱԿՏԵ ԸԼԸՆՈՅ ԿՈՂԵՆ

(էջ 351)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. սեպտեմբերին, Դաշքուլազում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ժանտիպությունը. «Պատմե՛ք
Հարությունյան Ջինան՝ 50 տարեկան, կոլտնտեսական, անգրագետ: Բնակության
մշտական վայրը Դաշքուլազ գյուղն է: Մի քանի տարի ապրել է Բաքվում»:

147. ԷԼԼԱ ԷՆ ԱՌԱՋՎԱՆՆ ԱՍԵ...

(էջ 152)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
հուլիսին, Դաշքուլազում: Պատմել է Միքայել (Միշա) Գրիգորյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

148. ԿՈՍՅԱԿ ԸՍԵՑԵ, ԿՐԱՆ ԽՆՉՑԻ

(էջ 153)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
օգոստոսին, Դաշքուլազում: Պատմել է Ղազարամանյան Աշոտը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

149. ԸՐԵԱԹԵ ԱՄԱՆԸ

(էջ 354)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
հուլիսին, Հազարսիթի չրչանի Տումի գյուղում: Պատմել է Սիրան Մարգարյանը:
Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

150. ԼԻՆՁ ԱՆԵՍ, ՓԵՁ ԿԱՆԵՍ

(էջ 355)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
օգոստոսին, Մարտակերտում: Պատմել է Ասրյան Ցակին:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

151. ՄԻՑԱՎ ԿԸԿՑԱ...

(էջ 356)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
օգոստոսին, Մարտակերտում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առա-
քելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ժանտիպությունը. «Պատմե՛ք
Գասպարյան Ավանեսը, 74 տարեկան, անգրագետ, թոշակառու, բնակության
մշտական տեղը հղել է Մարտակերտը»:

152. ՓԵ ՏԸՄ ԱՍՈՒՄ...

(էջ 357)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
օգոստոսին, Դաշքուլազում: Պատմել է Աստղիկ Առաքելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

153. ՓԱՋԱԼԸ

(էջ 358)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
օգոստոսին, Դաշքուլազում: Պատմել է Սերգեյ Դանիելյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

154. ՀՂԵՆՆԻ ԿԸԿԱՆՁԻ ...

(էշ 350)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. ազոստոսին, Մարտականերում: Պատմել է Գառապարյան Ավանեսը:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

155. ԲԱՐԸ ԿԱՆԱՆՁ ԿԵՐԱՎ

(էշ 351)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. հուլիսին, Մտեփանակերտում: Պատմել է Հալալ Պետրոսյանը:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

156. ՀԸՄԸՆՁՈՂՆԵ ԱՆՃԻԳՅ ՉԸՆ ՏԱՎ

(էշ 352)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. հուլիսին, Մտեփանակերտի շրջանի Ասկերան գյուղում: Պատմել է Եփրեմ Բարա-յանը:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

157. ԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ ՁԱՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ԿԲԵՐԻ

(էշ 353)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. ազոստոսին, Դաշքուլաղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքել-յանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Ճաղարյան Եսլանը՝ 80 տարեկան, անգրագետ, բնակության մշտական վայրը եղել է Դաշքուլաղը: Ապրել է եսև Երևանում»:

158. ՏՈՆԸՍ ԿՈՒՐՅՐԱՎ ԸՄ

(էշ 354)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. հուլիսին, Դաշքուլաղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է Դանիելյան Եսլան, 37 տարեկան է, 8-րդ դասարանի կրթությունը: Բնակվել է Ասկերան, Հաղբուժ, Դաշքուլաղ գյուղերում և Եսլի քաղաքում: Լեռնային Ղարաբաղից բացի այլ տեղեր չի ապրել: Զբաղմունքով հաշվապահ է»:

159. ԹԱՎԱՆՈՂ ԹԱԳԱՎՈՐԻ, ԹԱՎԱՎԱՆ ԳՅՈՒՂԱՅՈՒ

ԵՎ ԿԱՐԱՎԱՆ ՎԵՋԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

(էշ 355)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ. սեպտեմբերին, Դաշքուլաղում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առա-քելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Բա-րայան Մատուրը, 55 տարեկան, անգրագետ, կալեստեսական: Միշտ ապրել է Դաշքուլաղում»:

160. ԿԵՈՋ ՍԱՏԱՆԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

(էջ 367)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
 օգոստոսին, Դաշբուլազում: Պատմել է Բախշի հաշարյանը:
 Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

161. ՊԸԵԼԵՆ ԱՂՈՒՄԸ ԱՍՏՈՒՅ ԿԱՂԵ

(էջ 369)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
 հուլիսին, Դաշբուլազում: Պատմել է Ասաղիկ Առաքելյանը:
 Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

162. ԱՆԵԵԼՔ ՄԱՐԹԸ

(էջ 371)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ.
 մայիսին, Ստեփանակերտում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքել-
 յանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմել է
 Բարա Ղազարյանը: Մեզին է 1892 թ., Ստեփանակերտի շրջանի Մզնեք գյուղում:
 Մինչև 1920 թ. ապրել է գյուղում, 1921—25 թթ.՝ Միշին Ասիայում ու Բաքվում:
 1926 թ. տեղափոխվել է Ստեփանակերտ, ուր ապրում է մինչև հիմա»:

163. ԷՐԿՈՒ ԱԽՊԵՐ

(էջ 374)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
 օգոստոսին, Դաշբուլազում: Պատմել է Մերզնյ Դանիելյանը:
 Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

164. ԻՐԵՔ ԿԵԵԳՑ

(էջ 377)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1963 թ.
 հուլիսին, Դաշբուլազում: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի
 ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեք
 Գրիգորյան Հրանտը, 35 տարեկան, կիսազրազեա, կոլանտեսակա: Ապրել է
 Կիրովոպոլում և Դաշբուլազում»:

165. ՀԼԵՎՈՒՐԸ ՕՇԱՓՆԵՐԵՆ ՄԸՆՍ ԱԽՊԵՐՆ Ա ՏՆՈՆՈՒՄ

(էջ 379)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Լեոնային Ղաբարազի Մարտունու
 շրջանի Աշան գյուղի բնակիչ Դադաշ Աբալի Ստեփանյանը (Դադաշ գային),
 գրի է առել Ա. Ղազիյանը 1966 թ. օգոստոսին Նույն գյուղում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ:

166. ԱՇԱՆՑԻՆԵՐԻ ՍՈՏԸ

(էջ 381)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Լեոնային Ղաբարազի Մարտունու

շրջանի Աշան գյուղի բնակիչ Գրիգոր Վարդանյանը: Գրի է առել Ա. Ղազիյանը 1967 թ. օգոստոսին, Աշան գյուղում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ:

Գ. Վարդանյանը (Կնիքի գային) ծնվել է 1889 թ. Աշանում, Գրառանաշուքյան սովորել է ինքնուրույն: Ինք տարի ծառայել է ցարական բանակում, Ապրել է Միլիե Ասիայում, Կիրովոգրադում, 1929 թ. մշտական հաստատվել է գյուղում: Արհեստով քարտաշ է, բայց պարապել է նաև հողագործությամբ: Այժմ Թուշակառու է:

Վերնագիրը նշանակել է բանահավաքը:

167. ՄԱՐԹԸ ՆԱՆ ԿՆԵՅՅԸ

(էշ 382)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել ու գրի է առել Լեոնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Ղզղալա գյուղի բնակիչ Աշոտ Առստամի Առստամյանը 1967 թ. սեպտեմբերին, Նույն գյուղում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ:

168. ԴԱՐՁՈՆ

(էշ 384)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել ու գրի է առել Լեոնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Ղզղալա գյուղի բնակիչ Աշոտ Առստամի Առստամյանը 1967 թ. սեպտեմբերին, Նույն գյուղում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ:

169. ԳԱՌԱԿԻ ԲԱՂԸ

(էշ 385)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել ու գրի է առել Լեոնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Ղզղալա գյուղի բնակիչ Աշոտ Առստամի Առստամյանը 1967 թ. սեպտեմբերին, Նույն գյուղում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ:

170. ԴՈՆԳՈՐՈՆՑ ՓԱՆՔՑԱՍԱՆՑ ՎԵՍԵՑՆՔՑՈՐԸ ԹԱՔԱՎԵՐԸ

(էշ 386)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Լեոնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Միպտակչեն գյուղի բնակիչ Արամ Մելիքոսթյանը, գրի է առել Ա. Ղազիյանը 1967 թ. օգոստոսին, Նույն գյուղում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ: 1967 թ. գործուղում:

171. ՓԱԶԱԸ

(էշ 389)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Լեոնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Միպտակչեն գյուղի բնակիչ Արամ Մելիքոսթյանը, գրի է առել Ա. Ղազիյանը 1967 թ. օգոստոսին, Նույն գյուղում:

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ: Բանահավաքը Թուզել է հետևյալ ծանաթությամբ. «Ա. Մելիքոսթյանը 67 տարեկան է,

մեզի ու մեծացել է Միդասկենում, ամբողջ կյանքն անց է կացրել գյուղում։
Զբաղվել է հողագործությամբ, ունի շորսամյա կրթություն։ Հեքիաթները սովորել է գյուղի մեծերից։

172. ՀԵՎԱՏՆԵՆ ԷՍԸ

(էջ 393)

Տպագրվում է առաջին անգամ։ Պատմել է Լեոնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի Աշան գյուղի բնակչուհի Մանյա Հարությունյանը։ Գրի է առել Ա. Ղազիյանը Նույն գյուղում, 1967 թ. օգոստոսին։

Հեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ա. Ղազիյանի ֆոնդ, Բանահավաք թղթի է հետևյալ ծանոթությունը։

«Մ. Հարությունյանը միջին տարիքի կին է, գիտի հեքիաթներ, զանազան գրույցներ։ Այս հեքիաթը սովորել է աշանցի Արամի վարդապետից։

ՍՅՈՒՆԻՓ (ՉԱՆԳԵՂՈՒՐ)

173. ԹԱՓԱՎԸՆԲԵՆ ՅՂԱՆ ՕՂՈՒՄ ՋԻ ՄԵՌՆԵ ...

(էջ 395)

Տպագրվում է առաջին անգամ։ Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. օգոստոսին, Գորիսում։ Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ։

Բանահավաք թղթի է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Ադունց Լեոնը, 1895 թ. ծնված, կիսագրագետ, թուրքառու Մինչև 1910 թ. ապրիլ է Գորիսում, 1911—1914 թթ. Միջին Ասիայում, 1915 թ. վերադարձել է Գորիս»։

174. ՓԱՋԱՆՑ ԹԱՓԱՎՈՐԸ

(էջ 398)

Տպագրվում է առաջին անգամ։ Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1947 թ. դեկտեմբերի 4-ին, Գորիսում։ Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանդադյանի ֆոնդ։

Բանահավաք թղթի է հետևյալ ծանոթությունը. «Այս հեքիաթը գրի էմ առել գորիսցի տասցող Հովհաննես Մկրտչյան-Ջաջարյանից (Բաթիանանց), Մայրը հայտնի հեքիաթ իմացող է եղել, Հեքիաթների մեջ գործ է ածել Տեղ գյուղի դարբասին հասուկ սխաթ անի, ինգի անի» քանոթ (այսպես արա, այնպես արա), որից էլ որդու և նրանց տան անունը մնացել է Բաթիանանց։ Հովհաննեսը (Ավանես դային) յոթնամյակներից տարեկան է, անգրագետ։ Ունի քանոթ թռչունի և աղյիկների կոլմից, որոնցից տասներկուսն ուղրում են իր հետ, զրանց համար էլ նա հաճախ պատմում է Հեքիաթները։

175. ԿՏՐԻՉ ՅՂԱՆ

(էջ 411)

Տպագրվում է առաջին անգամ։ Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1947 թ. հունվարին, Գորիսում։ Բանահավաք թղթի է հետևյալ ծանոթությունը. «Պատմել է Խանաձախ գյուղից Գորիս ներգաղթած Անուշ Լալայանը, 63 տարեկան, անգրագետ կոլխազներ, որն այժմ չի աշխատում։ Նա լսել է իր հորից՝

Մինասից: Երեխա մամանակ շատ հեքիաթներ է լսել, սակայն մոռացել է: Հեքիաթը նման է մեր «Սասնա ծռեր» էպոսի տարբերակներից մի քանիսին (Սոփի Զալալ, Խաթուն Խանում, միու ծովից մեկելը, Խորթ հոր պատմությունը և այլն): Հետաքրքիր է այս հեքիաթը նաև նրանով, որ իր ընտելած ու ծագումով հայկական է, եթե ոչ ամբողջովին, զոնե հիմնականում:
Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

176. ԹԱՔԱՎՈՐԻ ՏՂԱՆ
(էջ 417)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1947 թ. հունվարին, Գորիսում: Պատմել է Անուշ Լալայանը:
Բանահավաքը վկայում է, որ Ա. Լալայանն այս հեքիաթը մանկության տարիներին լսել է իր հորից՝ Մինասից:
Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

177. ՂՐԵՂԱՆ ՍԻՆ
(էջ 425)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի չրչանի Խենթերեակ գյուղի Նախկին բնակիչ Վարսենիկ Համբարձումի Մանուկյանը (Վարսեն տատին) 1969 թ. հունվարին, Երևանում: Գրի է առել Մուշեղ Խալատուրի Գևորգյանը: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խ. Գևորգյանի ֆոնդ:

178. ԴԱՂՎԻՇԻՆ ԽՈՆԵՐՓԸ
(էջ 431)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի չրչանի Խենթերեակ գյուղի Նախկին բնակիչ Վարսենիկ Համբարձումի Մանուկյանը (Վարսեն տատին) 1969 թ. հունվարի 20-ին, Երևանում: Գրի է առել Մուշեղ Խալատուրի Գևորգյանը: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խ. Գևորգյանի ֆոնդ:

179. ՕԽՏԸ ԱԽՊՈՐ ՄԻՆ ՔԵՐԸ
(էջ 441)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեքիաթը պատմել է Գորիսի բնակիչ Մուլթան Տեր-Գևորգյանը: Հեքիաթի գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խ. Գևորգյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը Թուզել է հետևյալ ժանրային: «Այս հեքիաթը գրի եմ առել Երևանում 1968 թ. գեղատեմբերին, վերջինիցով Մուլթան Գևորգյանի 1918—1920 թթ. պատմածը:

Գորիսում և ամբողջ գավառում նրան Մուլթան-բաշի էին կոչում: Այդ ժամանակ նա կլիներ մոտավորապես 50 տարեկան: Մուլթան-բաշին մի գեղեցիկ, բարձրահասակ, համարձակ, շնորհալի, ազդեցիկ, բազմակողմանի զարգացած, սակայն գրագիտությունից զուրկ կին էր. նա ճանաչված հասարակական գործիչ էր Գորիսի գավառում: Գավառի որ գյուղը մաներ, նրան կընդունեին պատվով ու հարգանքով:

Մուլթան-բաշին երեխաներ չի ունեցել, սակայն անսահման հոգատար էր որդի ու քաղցրի մատնված մանուկների նկատմամբ, նա ավելի քան 17 մանուկ երեխաներ, մեկ-երկու տարեկանից վերջինի, պահել մեծացրել է, հասցրել ի-

րենց նպատակին: Գործա մտնող պատվավոր հյուրերին դիմավորողների, ալ ու հաց մատուցողների մեջ անպակաս էր Սուլթան-բաշին: Նա դիմավորել է նաև Կարմիր բանակի զորամասերին:

Սուլթան-բաշին հուշակավոր զորգազոր էր, նրա զորեան զորգերից են՝ շենիի ավերակներում նստած սղավոր հայ կինը, շալաք Արաբիայի զորքի-բում է իր միակ որդի Բաշակին: Հետագայում նա զորգի վրա հյուսել է լենինի դիմանկարը: Նրա զորգերի հուշակը հասել է աշխարհի շատ երկրներ. նրա զորգերը գտնարանվել են ամերիկյան մամուլում:

Սուլթան-բաշին բազմաթիվ հեքիաթներ գիտեր, սակայն ես նրանից լսել եմ միայն այս մեկը:

Սուլթան-բաշու դիմանկարը գտնվում է Պետական թանգարանում, տրված է որպես զանգեղություն կնոջ հատուկ տիպար: Այդ լուսանկարը զետեղված է այս հատորի սկզբում:

Սուլթան-բաշին մահացել է 1943 թ. Երևանում:

180. ՀԱՎՍՏԱՐՈՒ ՄԻՆԸ

(էջ 453)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հուլիսին, Գորիսում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Գորիսի բնակիչ, 80-ամյա վարդանը. պատմողի մասին մանրամասն տեղեկություններ, ինչպես նաև ազգանունը չհաշտվեց իմանալ»:

181. ՏՂԱՆ ՀՈՐԸ ԺՆԱՆՈՒՄ ՁԻ

(էջ 456)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հուլիսին, Գորիսում: Պատմել է Փանշուց Միքայելը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

182. ԸՆԾԱՐԳԵՍ ԱՄՆԱՓՈՒՄԸ

(էջ 464)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հուլիսին, Գորիսում: Պատմել է Փանշուց Միքայելը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

183. ԲԻՏԻՐՈՒԹ ԵՎ ՓԱՐԻ

(էջ 468)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1947 թ. դեկտեմբերի 12-ին, Գորիսում: Պատմել է Հովհաննես Մկրտչյան-Ջաջարյանը: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խանդադյանի ֆոնդ:

184. ՓԱՅԱՎ ՊՈՒՂԵՍԸ

(էջ 483)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի շրջանի Խնձորենի գյուղի նախկին բնակիչ՝ Վարսենիկ Համբարձումի Մանուկյանը (Վարսեն աստի) 1969 թ. հունվարին, Երևանում: Գրի է առել Մուշեղ Խաչատուրի Գեորգյանը:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խ. Գնորգյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ ծանոթությունը. «Վարսենիկ Համբարձումի Մանուկյանը (Վարսեն տատին) ծնվել է 1888 թ. Գորիսի շրջանի հենձորեանկ գյուղում, Համբարձում Առուշանյանի ընտանիքում: Վարսենը ծանոթությունից ձեռք սեր է ունեցել Հեթմաններ լսել հասակավորներից, իր իմացած Հեթմանների ձեռք մասը լսել է իր տատից՝ Եսահանուց և նրա հղթարյ Աղաշան գայուց: Աղաշան գային Քարաշեն գյուղացի էր, սակայն հաճախ էր լինում իր ցրտը մոտ՝ հենձորեանկ գյուղում և Հենց որ գալիս էր, Վարսենը նրան հանգիստ չէր թողնում, Հեթմաններ էր պատմել տալիս և ուղադիր լսում: Վարսենը իր կյանքում դպրոց չի հաճախել, գրագիտություն էլ չի սովորել, բայց լսած Հեթմանները պահպանվել են հիշողությամբ: Եստ Հեթմաններ Վարսենը լսել է Բաքվում իրենց հարևան զորարարչի Քանից, որը ամեն կերպ իր շուրջն էր հավաքում հարե՛վաններին ու Հեթմանք պատմում: Վարսենին ամուսնացրել են 1907 թվականին, 18 տարեկան հասակում իրենց գյուղացի Նիկոլայ Վարդազարյանի հետ: Վարսենը իր լսած Հեթմանները պատմել է իր երեխաներին, հետո իր թոռներին, իսկ այժմ էլ պատմում է իր ժողովրդին:

185. ԹԱՄՐԱՆՆԻ ՓԱՐՈՒՆԸ

(էջ 489)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի շրջանի հենձորեանկ գյուղի Խախիկի բնակիչ Վարսենիկ Համբարձումի Մանուկյանը (Վարսեն տատին) 1909 թ. հունվարին, Երևանում:

Գրի է առել Մուշեղ Խաչատուրի Գնորգյանը: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խ. Գնորգյանի ֆոնդ:

186. ԱՆՈՒՆԸ

(էջ 495)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի շրջանի հենձորեանկ գյուղի Խախիկի բնակիչ Վարսենիկ Համբարձումի Մանուկյանը (Վարսեն տատին) 1909 թ. հունվարին, Երևանում: Գրի է առել Մուշեղ Խաչատուրի Գնորգյանը: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խ. Գնորգյանի ֆոնդ:

187. ԹԱԿԱՎՈՐԸ, ԱՅԳԵՊԱՆՆ ՈՒ ՕՂԸ

(էջ 501)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սեդր Խանզադյանը 1938 թ.: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է Հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Ասել է Աշուղ Աթան՝ Քարաշեն գյուղացի, որը բացի այն, որ Եղեմեմոր աշուղ է, նաև Եղեմեմոր առականաց և զվարճարան է, անթիվ և անհամար Հեթմաններ, տալիներ և այլ Ելուքներ գրանել:

188. ԵՐԿՈՒ ԵՂՔԱՅԵՐՆԵՐ

(էջ 503)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սեդր Խանզադյանը 1939 թ. Սեդրակ Բալասանյանից:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի շրջանի Յայլի գյուղացի 77-ամյա Գրիգոր Հարությունի Ավետյանը, զրի է առել Մ. Խ. Գևորգյանը 1969 թ. Հոկտեմբերի 15-ին, Երևանում:

Գրառման ընտանիքը պահվում է ԲԱ, Մ. Գևորգյանի ֆոնդ:

190. ԿԱՔԱՎՐ ԵՎ ԱՂՎԵՍՐ

(էջ 512)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1938 թ., Աշուղ Աթայից:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանդադյանի ֆոնդ:

191. ԱՐԱԳԻՆ ՈՒ ՍԱԳԸ

(էջ 513)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1937 թ. Գորիսի շրջանի Տեղ գյուղացի Հարի դայուց: Բանահավաքը գրառման տեղի է հանգամանքների մասին այլ տեղեկություններ չի թողել:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանդադյանի ֆոնդ:

192. ԷՇԸ, ՁԻՆ ԵՎ ԿՈՎԸ

(էջ 514)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1939 թ.: Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանդադյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Առել է Խան-ժախ գյուղացի կոլտնտեսական Սեդրակ Բալասանյանը, հայտնի է որպես առակ ասող»:

193. ԿԱՅԼԸ, ԱՂՎԵՍՐ ԵՎ ՈՒՂՏԸ

(էջ 515)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1938 թ., հին գորիսեցի Աշոտ Դադայանից (Դուստն Աշոտ):

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանդադյանի ֆոնդ:

194. ՀԻՆՁ ԱՆԵՍ, ՔԵՁ ԿԱՆԵՍ

(էջ 516)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. Հուլիսին, Գորիսում:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Բուշյան Գրիգորը՝ Գորիսի շրջանի Յայլի գյուղից, 70 տարեկան, կիսադարձեռ: 1954 թվականից ապրում է Գորիսում»:

195. ԹԱՋԻՐԸ ԽՈՆԱ ՅԱ ՂԻՐՈՒՄ

(էջ 519)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. Հուլիսին, Գորիսում, Թունյան Գրիգորից:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

196. ՏՂԱՆ ՄՈՐԸ ՆՈՒՑ Ա ՍՆՈՒՄ

(էջ 531)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. Հուլիսին, Գորիսում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմից Աղամյան Գուրգենը՝ ուսուցիչ, 54 տարեկան, միշտ ապրել է Գորիսում»:

197. ՄՈՐԸ ՀՐԱՆՔՈՒՆԸ ՏՂԱՆ Ա ԱՆՈՒՄ

(էջ 524)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ., Գորիսում: Պատմիչ է Գրիգոր Թանյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

198. ԱՄՄԵՆ ՀԻՆՁ ՏՂԱՄԱՐԹԻՆ ԵՐԵՆՈՒՑԻՆ Ա

(էջ 526)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ., Հուլիսին, Գորիսում: Պատմիչ է Թանյան Գրիգորը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

199. ԼՈՒՎՈՒԹՈՒՆԸ ԿՈՐԶՈՒ ԶԻ

(էջ 528)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. Հուլիսին, Գորիսում: Պատմիչ է Գուրգեն Աղամյանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

200. ՍՔՑԸՎԸՆԻ ԿՆԵԳՑԸ

(էջ 531)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. Հուլիսին, Գորիսում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմից Միրզայան Թեանը՝ 54 տարեկան, կիսազրազեռ, թուլակառու, Գորիսի շրջանի Երեսուհար գյուղից: Մինչև 1947 թ. ապրել է ձկնապայքում, 1948 թ. տեղափոխվել է Քաշաբան, այնտեղ մնացել մինչև 1956 թ.: 1957 թ. մինչև հիմա ապրում է Գորիսում»:

201. ՀԼՎՈՒԹԸ ՎՃՋՈՒՄԻՆ ԹԸԼԱՆՈՒՄ Ա, ՊԵՑ ԹՈՂՈՒՄ

(էջ 533)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. Հուլիսին, Գորիսում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմից Փանչանց Միքայելը՝ 76 տարեկան, հեռուստա գյուղից: Մինչև 1920 թ. ապրել է գյուղում, 1921—1930 թթ.՝ Համաբլուրում, 1931—1940 թթ.՝ Տեղ գյուղում, 1941—1945 թթ.՝ Միսիսանում: 1956 թ. մինչև հիմա ապրում է Գորիսում»:

202. ԿՆԵԳՑԸՍ ՀՈՒՋԱԹ՝ Ա...

(էջ 536)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. Հուլիսին, Գորիսում: Պատմիչ է Միրզայան Թեանը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

203. ՈՒՐԻՇԻ ՅԱՆ ԳՈՐԾԵՆ ԽԱՌԱՎԵԼ ԶԵՆ

(էջ 537)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. հուլիսին, Գորիսում: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Պատմեց Հայ-բաղևաշյան Արշակը՝ 70 տարեկան, անգրագիտ, թաղական Միլեն 1920 թ. ապրիլ է Գորիսում: 1921 թ. տեղափոխվել է Միլեն Ասիա, մնացել այնտեղ մինչև 1926 թ.: 1927 թ. վերադարձել է Գորիս»:

204. ՀԱՍՏ ՈՒ ՊԱՐԱԿ ՄԻՆ ԿՑԻՆ Ա

(էջ 538)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. օգոստոսին, Գորիսում: Պատմել է Փանչուհի Միքայելը:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

205. ՉՏԵՍ ԺԱՄՓՈՐԴԵՆՆԵՐՆ ՈՒ ԿՐԻԱՆ

(էջ 540)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1937 թ., Մակիլ Մելիք-Հյուսնիկյանից:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խանդադյանի ֆոնդ:

206. ԱՆՆՑՈՒՐԱՍԵՐ ԶԵՐ ՈՒ ՏՂԱՆ ԵՎ ԽՈՐԱՄԱՆԿ ԶՅՈՒՐԸ

(էջ 541)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1938 թ.: Բանահավաքը թողել է հետևյալ համառոտ ծանոթությունը. «Առել է հին գորիսեցի 26 տարեկան Գուրգեն Օրդյանը»:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խանդադյանի ֆոնդ:

207. ՓԱՋԱԼԸ, ԻՐ ՀԱՅՐՆ ՈՒ ԽԱՆԸ

(էջ 542)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1938 թ.: Աչուղ Աթաից:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խանդադյանի ֆոնդ:

208. ՄՆԵԱԿՑԱՑՆ ՈՒ ՓԱՄԻՆ

(էջ 544)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1938 թ.: Փարաշեն դուղացի Հարություն Մարգարյանից (առաջագի, գրառման տեղի և հանգամանքների մասին բանահավաքը տեղեկություններ չի թողել):

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խանդադյանի ֆոնդ:

209. ԹԱԳԱՎՈՐՆ ՈՒ ԱՂՓԱՅԸ

(էջ 546)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանդադյանը 1939 թ., Աչուղ Աթաից:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խանդադյանի ֆոնդ:

210. ՀԻՄԱՐ ՏԵՐՏԵՐԸ

(էջ 548)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1939 թ.,
Համբարձում (Համբի) Ուլունցից:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

211. ԿԱՌԱՊԱՆՆ ՈՒ ՏԵՐԸ

(էջ 549)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1936 թ.,
Աշուղ Աթայից:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

212. ԱՅԳԵՊԱՆԸ, ԻՐ ՈՐԴՆԻ ՈՒ ՕՁԸ

(էջ 550)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1938 թ.,
Աշուղ Աթայից:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

213. ՀԻՄԱՐ ՏԵՐՏԵՐՆ ՈՒ ԱՐՁԸ

(էջ 552)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1939 թ.
Հին զորիսների Աշոտ Դադալյանից (Գուսան Աշոտ):
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

214. ԳՐԱՁԸ

(էջ 554)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1939 թ.,
Սիդրակ Բալասանյանից:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

215. ԱՎԵՏԱՐԱՆՆ ՈՒ ՄԱՐԴԸ

(էջ 555)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1938 թ.,
Խիկար Խուրշուդյանից:
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

216. ՍՈՎԱԾ ՀՅՈՒՐԸ ԵՎ ԺԱՏ ՏԱՆՏԵՐԸ

(էջ 556)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Սերո Խանզադյանը 1938 թ.,
Հին զորիսների Աշոտ Դադալյանից (Գուսան Աշոտ):
Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ս. Խանզադյանի ֆոնդ:

217. ԽՈՐԱՄԱՆԿ ԿԻՆԸ

(էջ 557)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեքիաթն առել է Գորիսի շրջանի Վերիշեն
գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը
1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում:

Հեթաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանաշուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

218. ԱՂՔԱՆՆ ՈՒ ՀԱՐՈՒՍՏԸ
(էջ 567)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեթաթի առեւ է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում: Հեթաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանաշուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

219. ՊԱՌԱՎԻ ՀԱՅՆԻՐՆ ՈՒ ՂՈՆԱՂԸ
(էջ 564)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեթաթը առեւ է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում: Հեթաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանաշուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

220. ՄԻՆՈՒՃԱՐ ԱՆՃԻԿԸ
(էջ 566)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեթաթը առեւ է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը, 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում: Հեթաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանաշուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

Բանասացի մասին բանաճավաքը թողել է հետևյալ տեղեկությունները. «Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը ծնվել է 1910 թ. Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղում, յթավոր գյուղացու ընտանիքում: Հայրը եղել է շրաղացական, Սովորել է տեղի դպրոցում. 5-րդ դասարանից չի շարունակել ուսումը տնտեսական տնկապատ պայմանների պատճառով: Նրապատարզ հասկում տարվում է երաժշտությանը և սովորում է եվագել մի քանի գործիքների վրա (չուռնա, թուր): 1928—30 թթ. աշխատում է Գորիսի պանրագործարանում որպես բանվոր: 1930 թ. մասնակցում է կոլխոզշարժմանը 1934 թ. սովորում է Գորիսի տնտեսարարական տեխնիկումում և ապա աշխատում որպես տնտեսարարական: 1941 թ. մասնակցում է հայրենական պատերազմին, վերավորվել է մի քանի անգամ: Աշխատել է զինվորական հոսպիտալներում, պարզեատրվել է «Կարմիր առաջ» շքանշանով և մի շարք մեդալներով: ՍՄԿԿ անդամ է 1943 թ.: Գուրգեն Օրդյանը կատակասեր, աշխույժ և մեռնեքց մարդ է. տիրապետում է մի շարք արհեստների՝ հյուսն, ժամագործ և այլն:

Հեթաթները, առակներն ու անեկդոտները սովորել է հորից, տատից և այլ առաջնորդներից:

221. ՄՈՒԱՆ ՈՒ ԳՈՂՆՐԸ
(էջ 569)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեթաթը առեւ է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում: Հեթաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանաշուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

222. ԷՐԿՈՒ ԱՆՃԻՆ

(էջ 570)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Լեքիաթը ասել է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում: Լեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանահյուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

223. ԱՄՆԸ ՄԱՐԴ ԻՐ ՏԵՂԸ ԸՆԻ

(էջ 571)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Լեքիաթը ասել է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը: Գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում:

Լեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանահյուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

224. ՅԱՆՏԵՐՆ ՈՒ ԼՅՈՒՐԸ

(էջ 572)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Լեքիաթը ասել է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում: Լեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանահյուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

225. ԼՅՈՒՐԸ

(էջ 573)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Լեքիաթը ասել է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում:

Լեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանահյուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

226. ՄՈՒՍԱՆ ՈՒ ԷՇԸ

(էջ 574)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Լեքիաթը ասել է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում: Լեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանահյուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

227. ՈՒՂՏԸ, ԶՈՐԻՆ, ԱՂՎԵՍԸ

(էջ 575)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Լեքիաթն ասել է Գորիսի շրջանի Վերիշեն գյուղի բնակիչ Գուրգեն Անդրեյի Օրդյանը, գրի է առել Ա. Մ. Նազինյանը 1967 թ. սեպտեմբերի 11-ին, Վերիշեն գյուղում:

Լեքիաթի գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զանգեզուրի բանահյուսական արշավախմբի (1967 թ.) ֆոնդ:

228. ԽՈՒՍԱՓՈՒՇ ԱԳԵՐԸ

(էջ 576)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի շրջանի Ցալլի գյուղացի 77-ամյա Գրիգոր Լարուբյունի Ավետյանը 1969 թ. դեկտեմբեր ամսին, որը Գորիսից Երևան էր եկել բուժվելու Գրի է առել Մ. Խ. Գևորգյանը: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Գևորգյանի ֆոնդ:

229. ՓԱՌԱՍՈՒՆ ԸՄԿԵՍՈՐ

(էջ 578)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսի շրջանի Ցալլի գյուղացի 77-ամյա Գրիգոր Լարուբյունի Ավետյանը 1969 թ. դեկտեմբեր ամսին, Երևանում, որը Գորիսից Երևան էր եկել բուժվելու Գրի է առել Մ. Խ. Գևորգյանը:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Գևորգյանի ֆոնդ:

230. ԱՎՈՒՓԱՋԱՆԻՆ ԵՍՄԱՆԱԿԻՆ

(էջ 580)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Գորիսից Սամվել Գևորգյանը, որի է առել Մուշեղ Խաչատուրի Գևորգյանը 1968 թ. Նոյեմբերին, Երևանում: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Խ. Գևորգյանի ֆոնդ:

231. ԶԵՅՆԱՐ

(էջ 582)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Միքայել Առաքելյանը 1964 թ. օգոստոսին, Գորիսում: Պատմել է Փանջույց Միքայելը:

Գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Մ. Առաքելյանի ֆոնդ:

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Մ

ՄԵՂՐԻ

232. ՈՒՍԿԷ ԽՈՒՆՁՈՒՐՈՒՆ ՆԱՂԸ

(էջ 585)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Զարեհ Գեղամանի Տեր-Մինասյանը 1963—1964 թթ., Երևանում, վերհիշելով Հորաքոռ՝ Եղիաթաթի իր մանկության տարիներին պատմածը: Եղիաթաթ Հորաքոռյուն ապրել է 105 տարի:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Զ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

Բանահավաքը մանրամասն տեղեկություններ է հաղորդում նաև Հայրենի գյուղի միջավայրի, տեղացիների կենցաղի և հեքիաթների կենցաղավարման վերաբերյալ, որը զեղում ենք ստորև:

ԵՄեղրեցիք ցանում են բամբակ և զրազվում են շերամապահությամբ: Նոյեմբեր ամսին արդեն բոլոր դաշտային աշխատանքները վերջացրած են լինում: Մեղրեցիք բամբակը հավաքում էին Եկուկուճուճ, Հասու արդեն ձմեռը հարևաններ, բարեկամներ հավաքվում են իրար տուն ու կուկուճը դուրս տալիս, այսինքն՝ բամբակը շղթից հանում: Այդ բոլորը կատարում են քուրա, տակին նստած: Մեր քուրա մի կողմում տեղավորվում էր վեց հոգի. ա՛յ հենց այդ ժամանակ էլ պատմում էին հեքիաթները:

233. ԶՈՒՄՐՐՈՒՑ ՂՈՒԵՒ ՆԱՂԱԸ

(էջ 598)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Զարեհ Գերմանի Տեր-Մինասյանը 1963—1964 թթ., Երևանում, վերհիշելով հորաքրոջ՝ Տաղակաթի իր մանկության տարիներին պատմածը: Տաղակաթ հորաքույրն ապրել է 85 տարի: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

234. ՆԱՌԴԱՆ

(էջ 606)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեքիաթը գրի է առել Զարեհ Գերմանի Տեր-Մինասյանը 1964 թ. փետրվարին, Երևան քաղաքում, վերհիշելով իր հորաքույր-հորի (նղիսարեթ, Տաղակաթ) և հորեղբոր աղչկա (Փեփրոնե Մինասի Տեր-Մինասյան) իր մանկության տարիներին պատմածը:

Հեքիաթի գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

235. ԻՐԵՓՅ ՆԱՂԱԸ

(էջ 618)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Զարեհ Գերմանի Տեր-Մինասյանը 1963—1964 թթ., Երևանում, վերհիշելով հորեղբոր աղչկա՝ Փեփրոնե Մինասի Տեր-Մինասյանի (Խառառյան) պատմած հեքիաթները: Փեփրոնե Տեր-Մինասյանն ապրել է 104 տարի: Վախճանվել է 1967 թ. դեկտեմբերի 1-ին:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

236. ՓԱՌԱՍՈՒՆ ԳԼԽԱՆԷ ՆԱՌԱԴԷՎԸ

(էջ 628)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Զարեհ Գերմանի Տեր-Մինասյանը 1963—64 թթ., Երևանում, վերհիշելով հորաքրոջ՝ Տաղակաթի իր մանկության տարիներին պատմածը: Տաղակաթ հորաքույրն ապրել է 85 տարի:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

237. ԻՄԱՍՏՈՒՆ ՔԱՔԱՎՈՐԸ

(էջ 640)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեքիաթը գրի է առել Զարեհ Գերմանի Տեր-Մինասյանը 1964 թ. փետրվարին: Երևան քաղաքում, վերհիշելով իր հորաքույր-հորի (նղիսարեթ, Տաղակաթ) և հորեղբոր աղչկա (Փեփրոնե Մինասի Տեր-Մինասյան) իր մանկության տարիներին պատմածը: Հեքիաթի գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

238. ՅՈՒՏԸ ՓՈՒՐ

(էջ 646)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեքիաթը գրի է առել Զարեհ Գերմանի Տեր-Մինասյանը 1964 թ. փետրվարին, Երևան քաղաքում, վերհիշելով իր հորաքույր-հորի (նղիսարեթ, Տաղակաթ) և հորեղբոր աղչկա (Փեփրոնե Մինասի Տեր-Մինասյան) իր մանկության տարիներին պատմածը:

Հեքիաթի գրառման ձեռագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

239. ԵԱԶ ԵԱԶԱՐԱ ԵԱՂԸ

(էշ 650)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առել Զարեհ Գեղամանի Տեր-Մինասյանը 1964 թ. փետրվարին, Երևանում, վերհիշելով հորաքրոջ՝ Եղիաթեթի իր մանկության տարիներին պատմածը: Եղիաթեթ հորաքույրն ապրել է 105 տարի: Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

240. ԶՕԲԱՆԱ ԵԱՂԸ

(էշ 654)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Հեղինակը գրի է առել Զարեհ Գեղամանի Տեր-Մինասյանը 1964 թ. փետրվարին, Երևանում, վերհիշելով իր հորաքույրների (Եղիաթեթ, Եղապետ) և հորեղբոր աղջկա (Փեփրոնե Մինասի Տեր-Մինասյան) իր մանկության տարիներին պատմածը:

Հեղինակի գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, Ձ. Գ. Տեր-Մինասյանի ֆոնդ:

ՍԻՍԻԱՆ

241. ՄԱՐԹ ՈՒ ԿՆԻԳԸ

(էշ 659)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Սիսիանի շրջանի Եղաթ գյուղի բնակիչ Մամիկոն Հայրապետի Մկրտչյանը, գրի են առել Ա. Մ. Նազիսյանը և Վ. Ե. Սահակյանը, 1967 թ. սեպտեմբերի 5-ին, Եղաթ գյուղից 3 կմ. հեռավորության վրա գտնվող մեղվանոցում:

Բանահավաքների թողած ծանոթագրության համաձայն՝ Մ. Հ. Մկրտչյանը (եղալաք Մամիկոնը) զբաղմունքով մեղվաբույծ է, գիտի նաև հեղինակություն (առամենաբույծ), վարսավիրություն և այլն: Նախնիները Պարսկաստանի եռյ գավառից են: Ինքը 65 տարեկան է, աակավին աշխույժ ու խանդավառ: Պատմում է հաճույքով: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին, հաշմանդամ է և թուլակառույց:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, 1967 թ. Զանգեզուրի բանահյուսական խմբարշավի ֆոնդ:

242. ԼԵՐՐԻՆ՝ ՈՁ ԱՍՏՈՅ

(էշ 662)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Սիսիանի շրջանի Եղաթ գյուղի բնակիչ Մամիկոն Հայրապետի Մկրտչյանը, գրի են առել Ա. Մ. Նազիսյանը և Վ. Ե. Սահակյանը, 1967 թ. սեպտեմբերի 5-ին, Եղաթ գյուղից 3 կմ. հեռավորության վրա գտնվող մեղվանոցում:

Գրառման ձևագիրը պահվում է ԲԱ, 1967 թ. Զանգեզուրի բանահյուսական խմբարշավի ֆոնդ:

243. ՀԱՅՆԼԻՆ

(էշ 665)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Սիսիանի շրջանի Եղաթ գյուղի բնակիչ Մամիկոն Հայրապետի Մկրտչյանը, գրի են առել Ա. Մ. Նազիսյանը և

Վ. Ե. Սահակյանը, 1967 թ. սեպտեմբերի 5-ին, Եազաթ գյուղից 3 կմ. հեռավորության վրա գտնվող մեղվանոցում:

Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, 1967 թ. Զանգեզուրի բանահյուսական խմբարշավի ֆոնդ:

244. ՅԵՐՏԵՐԻ ՎԱՐՁԸ

(էշ 667)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Սիսիանի շրջանի Եազաթ գյուղի բնակիչ Մամիկոն Հայրապետի Մկրտչյանը, զրի են առել Ա. Մ. Նազիկյանը և Վ. Ե. Սահակյանը, 1967 թ. սեպտեմբերի 5-ին, Եազաթ գյուղից 3 կմ. հեռավորության վրա գտնվող մեղվանոցում: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, 1967 թ. Զանգեզուրի խմբարշավի ֆոնդ:

245. ԱՆՆՎԱՅԱՐԻՄ ԿՈՒՐ

(էշ 669)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Սիսիանի շրջանի Եազաթ գյուղի բնակիչ Մամիկոն Հայրապետի Մկրտչյանը, զրի են առել Ա. Մ. Նազիկյանը և Վ. Ե. Սահակյանը, 1967 թ. սեպտեմբերի 5-ին, Եազաթ գյուղից 3 կմ. հեռավորության վրա գտնվող մեղվանոցում: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, 1967 թ. Զանգեզուրի բանահյուսական խմբարշավի ֆոնդ:

246. ԹՆՁԱՆ ՀԱՐՍԸ

(էշ 671)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Պատմել է Սիսիանի շրջանի Եազաթ գյուղի բնակիչ Մամիկոն Հայրապետի Մկրտչյանը, զրի են առել Ա. Մ. Նազիկյանը և Վ. Ե. Սահակյանը, 1967 թ. սեպտեմբերի 5-ին, Եազաթ գյուղից 3 կմ. հեռավորության վրա գտնվող մեղվանոցում: Գրառման բնագիրը պահվում է ԲԱ, 1967 թ. Զանգեզուրի բանահյուսական արշավախմբի ֆոնդ: